

Kuhmon Kivan seitsemän urheilun vuosikymmentä

Kuhmon Kivan perusta luotiin 1930-luvulla, kun vuonna 1931 Kuhmon urheilua virkistämään perustettu Kuhmon Pojat nukkui pois heräämättä todelliseen toimintaan lainkaan. Silloin päättivät innokkaat urheiluihmiset, että näin ei saa olla. He perustivat uuden seuran.

Perustamiskokous pidettiin vuonna 1934. Tässä kokouksessa tulevan uuden seuran naispuoliset jäsenet vierastivat nimeä Kuhmon Pojat.

Aug. Korhonen korjasi tilanteen kaikkia tyydyttävällä tavalla ja ehdotti seuran nimeksi Kuhmon Kiva. Näin vuodesta 1934 lähtien ”Kuhmossa on ollut Kiva”.

Rekisterikirjan mukaan perustajina olivat **Aarne Eskelinen** puheenjohtajana, **O. Peltola** varapuheenjohtajana ja sihteerinä toimi **Aug. Kinnunen**.

Muodollinen este järjestyneelle urheilutoiminnalle oli poistettu.

Perustamisestaan lähtien seura piti kiinteätä yhteyttä Suojeluskunta ja Lotta-Svärd -järjestöihin. Urheilua tukevana yhteisöinä nämä saattoivat tukea toimintaansa aloittavaa seuraa taloudellisesti ja antamalla järjestelyvoimia kilpailuja varten. Rajakomppania oli myös luonnollinen yhteistyökumppani. Kolmantena lenkkinä tässä Kivan yhteistyössä oli koululaitos. - sen innokkaat opettajat, jotka arvostivat liikuntakasvatuksen merkitystä, ja oppilaat, jotka puolestaan olivat innokkaita kilpailijoita.

Kuhmon Kivan perustava kokous pidettiin Korpilinnassa vuonna 1934. Korpilinna oli monia vuosia myös Kivan erilaisten toimintojen keskipiste.

Toiminta käyntiin

Seura määritteli toimintansa tavoitteeksi vuonna 1934 toimintasäännöissä edistää ja kohottaa liikuntakasvatusta kunnassamme työskentelemällä voimistelun ja urheilun hyväksi. Periaatteellisesti tavoitteet ovat yhä voimassa.

Urheiluseuran vankkumaton työskentelypari on puheenjohtaja ja sihteeri. Kivan historiassa puheenjohtajan tehtäviä on hoitanut kaikkiaan 23 henkilöä ja sihteerin 31 henkilöä.

Pitkäaikaisempia puheenjohtajia ovat olleet perustajapuheenjohtaja Aarne Eskelinen 7 vuotta ja Pentti Sipiläinen 7 vuotta. Neljän vuoden kerhossa ovat Matti E. Määttä, Pauli Huttunen ja nykyinen puheenjohtaja Väinö Kärnä. Oiva Puranen, Herman Larikka ja Jaakko Niskanen ovat johtaneet seuraa kolmen vuoden jakson.

Pitkäaikaisimpina sihteereinä ovat viihtyneet Aug. Kinnunen, Veikko Heikkinen, Ahti Riihonen, Erkki Kaikkonen ja Matti Moilanen.

Alkuvuosien organisaatiomalli on luettavissa selvästi vuonna 1937 vuosikokouksen pöytäkirjasta. Johtokunnan lisäksi asetettiin huvitoimikunta, nimettiin kalustonhoitaja, talviurheilunohjaaja, kesäurheilunohjaaja ja järjestysmiehet.

Junioritoiminnasta organisatorisesti on ensimmäinen maininta vuodelta 1939, jolloin seuran toimihenkilöihin liitetään poikaleiriohjaaja. Itse nuorisotoimintaa on ollut luonnollisesti niin kauan kuin seura on ollut olemassa. Tämä organisaatiomalli säilyy lähes muuttumattomana vuoteen 1945 saakka.

Sodan vuodet

Talvi- ja jatkosota, viisi raskasta vuotta, hiljensivät Kivan toiminnan. Seuran urheilijat ja vetäjät olivat kukin tahollaan isänmaata palvelemassa. Monelle kivalaiselle se palvelu oli viimeinen.

Sankarivainajien joukosta löytyvät: Frans Heikkinen, Viktor Merentie, Osmo Leskinen, Valentin Merentie, Aarne Pylvänen, Pekka, Leevi ja Oke Tampio, Eino Lemmetty, Ville ja Veikko Triipponen, Veikko Korhonen, Heikki Pääkkönen, Väinö Ivaska ja Kalle Possi.

Sota-ajalle oli tyypillistä toimihenkilöiden puute. Esimerkiksi vuosina 1941-42 Veikko Heikkinen joutui hoitamaan puheenjohtajan tehtävien lisäksi varapuheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan työt. Tärkeintä oli kuitenkin se, ettei Kiva kuollut. Seuratyö jäi odottamaan aikaa parempaa.

Organisaatiokysymykseen liittyy tavallaan myös yhteistoiminta muiden seurojen kanssa. Vuosi 1948 koetteli Kivan yhtenäisyyttä. Kuhmoon oli sotien jälkeen syntynyt silloisen ajan hengen mukaisesti TUL:n seura Veto, joka tuli samoille markkinoille kilvoittelemaan jäsenistä. Lyhyen tunteiden kuohahtelujen jälkeen urheilullinen ratkaisu saatiin aikaan.

Niinpä Kivan johtokunta saattoi 14.9.1948 tiedottaa, että kiistoat Vedon kanssa on sovittu ja urheiluyhteistyö voi alkaa. Suojeluskunta siirtyi historiaan sotien seurauksena, mutta koulujen suuntaan yhteistoiminta vastaavasti tiivistyi vuosien mittaan.

Kun koko yhteiskuntamme urheilupoliittiset ratkaisut ohjasivat voimakkaammin verorahoja urheilun käyttöön 1960-luvulta lähtien, pääsi myös Kiva urheiluyhteisönä hyötymään tästä tilanteesta.

Tänä päivänä Kuhmossa on ajanmukainen urheilukeskus urheilukenttineen, jäähalleineen, valaistuine latuineen ja uimahalleineen.

Rajavartiolaitos toimi kitkattomassa yhteistyössä seuran hiihtäjien kanssa sekä murtomaa- että ampumahiihdossa.

Edellytyksen luominen

Raha on välttämätön hyödyke jokaisen urheiluseuran toiminnalle. Tätä asiaa ei unohdettu mainita vuoden 1934 toimintasäännöissä. Seura näet alkoi hankkia varoja toimintansa tukemiseksi toimeenpanemalla rahankeräyksiä, arpajaisia, kilpailuja ja juhlia sekä ottamalla vastaan lahjoja ja testamentteja. Tällä alueella toimiminen vaati todella virkeitä urheilun taustaihmiä. Kivan arkistot osoittavat, että varoja on koitettu hankkia lähes kaikilla laillisilla keinoilla.

Kuhmon kunnan koko ja yritystoiminnan vaatimattomuus ei voi tarjota seuralle kovin monia avustuslähteitä ja ne yrittäjät, jotka täällä toimivat, ovat olleet aika-ajoin ylläritettuja lahjoittajina. Mutta yritettävä on.

Ennen vuotta 1945 lähes kaikki pyöri talkoovoimin. Yhä edelleen tämä työmuoto seuratoiminnassa on parasta mahdollista laatua. Alkuaikoina pätevistä rahastonhoitajista näyttää olleen puutetta, koska vuonna 1939 johtokunta joutui suorittamaan rahajärjestelyjä niissä esiintyvien sekaannusten vuoksi.

Seuran omista tulolähteistä merkittävimmit nousivat maksulliset iltamat, tanssit, arpajaiset, erilaiset kilpailut. Ja siinä missä rahat loppuivat, kauppiat ehättivät apuun kuorma-autoineen. Kilpailumatkoja muun muassa suoritettiin kuorma-autojen avolavoilla. Mitä lienee tykänneet asiasta urheilijoiden muutenkin herkat lihakset, sillä kyyti on varmasti ollut vilpoisen puoleista. Säästöjä aikaansaatiin myös tekemällä urheiluvälineitä kuten pesäpallomailoja, keihäitä, hyppytelineitä, pesäpalloja, painimattoja itse.

Uutta rakentamaan

Sodan jälkeen Kiva ikään kuin aloittaa uudelleen. Seuran jäsenmäärä oli vuosien 1943-1945 aikana kohonnut noin 300:aan, joten pohja toiminnalle oli säilynyt sodasta huolimatta. Uutta oli organisaation uudistaminen ja tarkentaminen. Kiva muuttui jaostopohjaiseksi, jollaisena se toimii osin nykyäänkin.

Vuoden 1946 vuosikokous päätti asettaa seuraavat jaostot: yleisurheilu, hiihto-mäenlasku, palloilu, naistoiminta, poikatoiminta, suunnistus(pyöräily mukana) ja voimistelu. Tästä eteenpäin jaostojen tarve ja määrä ovat vaihdelleet kulloisenkin vireysasteen mukaan.

Vuosikymmenittäin asiaa hahmotellessa voidaan todeta, että 1960-lukuon voimakasta palloilulajien esiintulonaikaa. Koripallo, lentopallo ja jääkiekko yleisölajeina tulivat jäädäkseen Kivan lajivalikoimaan.

Saman vuosikymmenen lopulla kokeilivat pujottelu ja nyrkkeily siipiensä kantavuutta. Ampumahiihtojaosto oli 1970-luvun ainoa uusi laji ja 1980-luvun alku toi uimahallin myötä uintiurheilun seuran ohjelmistoon.

Muita vuosikokousten pöytäkirjoista noukittuja jaostoja ovat olleet kuntoliikuntajaosto ja vuonna 1975 seura sai ikäkausiryhmän, kilpailu- ja valmennusryhmän, sekä talousryhmän.

Nykyisin lajikohtaiset jaostot toimivat omalla sarallaan itsenäisesti ja suurimmilla jaostoilla on lähes erikoisseuran piirteitä, kuten esim. jääkiekkojaostolla. Vireillä onkin seurayhtymämallin toteuttaminen niin että lajijaostot itsenäistyvät.

Toimintaa alaosastoihin

Uusi aluevaltaus vuodelta 1945 oli Kivan alajaostojen perustaminen ja näin toiminnan ulottaminen laajan kunnan joka kolkkaan. Vuonna 1948 perukan alaosastojen lukumäärä oli jo 14 ja voimakkaimmillaan osastoja oli 25.

Toiminnan alkuaikoina alaosastoista virkeimpinä on mainittu Yli-Vieksin Vesa, Ala-Vieksin Kunto, Kuhmoniemen Kipinä ja Niemisen Nopsa.

Osa seuran alaosastoista itsenäistyivät rekisteröidyiksi yhdistyksiksi 1970-luvun liikuntalain myötä, kuten Yli-Vieksin Vesa ja Lentiiran Kiri.

Oma lukunsa on seuran erikoisorganisaatiot, joiden kokeilu on ajoittunut vuosille 1948-1949. Silloin Kiva turvautui paikalliseen toiminnanjohtajaan, sihteeriin ja mainosmieheen. Urheilutukijärjestöstä käynnistettiin keskustelut myös ja vuonna 1979 seura asetti erityisen urheilijain stipendirahaston.

Yksi seuran vireyden mitta on sen jäsenluku. Kovin yksityiskohtaisia numerotietoja arkistoista ei löydy, mutta kehityksen selvät päälinjat ovat hahmotettavissa.

Kymmenvuotishistoriikki vakuuttaa Kivan olleen perustamisestaan lähtien sekä jäsenmäärältään, että toiminnaltaan pirteä lapsi. Jäsenmäärä vuoteen 1943 saakka on ollut alle 200. Sotien vaikutus on nähtävissä seuraavissa luvuissa.

Sodan kynnyksellä vuonna 1939 jäsenmäärä oli 198 ja vuonna 1943 se oli laskenut 165 alle vuoden 1936 tason. Laskua oli 33 jäsenen verran. Vuoteen 1945 jäsenmäärä nousi uusiin ennätyslukuihin noin 300. Perukan alaosastojen perustamiset loivat aivan uudet puitteet jäsenmäärän kehitykselle.

Vuonna 1948 jäsenluku ylitti ensi kerran 1000 sen ollessa 1095, josta alaosastojen osuus oli peräti 767. Näin vuoden 1945 organisaatiouudistus toi kauniin lisän kolmessa vuodessa seuran jäsenistöön. Tänä päivänä jäsenluku on vakiintunut vähän yli tuhanteen.

Sotien jälkeiset vuodet ovat selvästi olleet seuran historian käännekohta vuosia. Erityisen selvänä eteenpäinmenon vuotena nousee esiin vuosi 1948. Kun seuran toiminta näin oli saatettu uomiinsa, se jatkoi uurastustaan tasaisesti 1950-1960-luvut.

Vuoden 1976 vuosikertomuksen mukaan toimihenkilöpuolella on esiintynyt lievähköä väsymystä. Tämä ongelma on tyypillinen kaikille seuroille. Vapaaehtoisten vetäjien ja toimihenkilöiden panos on kuitenkin aivan välttämätön jokaiselle seuralle, joten tämä kysymys tulee olemaan Kivalle ikuinen haaste.

Yhteiskunta apuun

Yhteiskunnan julkiset varat esiintyvät ensi kerran mahdollisena tulonlähteenä vuonna 1941. Kivan johtokunta pyysi avustusta urheilukenttää varten Helsingissä sijaitsevalta ”Tippaustoimistolta”.

Myöhemminkin seura on hankkinut tuloja veikkausasiamiestoiminnan avulla. Tänä päivänä yhteiskunta on yksi tärkeimmistä avustajista verorahoineen. Muodostaahan kunnan urheiluun käytetyt seurakohtaiset avustukset leijonan osan seuran kokonaisbudjetissa.

Seuran johto koetti myös kiinteistökaupoilla löytää seuralle omia pysyviä rahoituslähteitä. Tällainen hanke oli mm. huvikeskus Kelon ostaminen 1980-luvun taitteessa, mutta se osoittautui seuran talouden kannalta liian raskaaksi taakaksi ylläpitää.

Pöytäkirjat kertovat myös 1970-luvun tyypillisenä varainhankintamuotona olleen bingo-toiminnan. Rauhallisesti seuran budjetti koko ensimmäisen kymmenvuotisjakson oli noin 70.000 markkaa. Vertailun vuoksi mainittakoon, että Kivan vuoden 1984 tulo- ja menoarvio oli noin 500.000 markkaa.

Urheilupaikat ongelmana

Kenttä ja toimitilakysymys oli alunalkaen täysin umpimetsään raivattava pelto, sillä kylässä ei ollut seuran perustamishetkellä ainuttakaan urheilukenttää. Alkuaan vaatimukset eivät luonnollisestikaan liikkuneet tekojäärata tasolla, mutta toiminnan vilkastuessa paineet tälläkin alueella lisääntyivät.

Erityisen ongelmallisena kenttäkysymyksen koki yleisurheilu. Nykyisen torin paikalle saatiin talkoovoimilla raivattua jonkinlaiset suorituspaikat pesäpallolle ja yleisurheilun kenttälajeille. Juoksukilpailut oli suoritettava sorateillä, joille mitattiin eripituisia matkoja kuten 3000m ja 5000m matkat.

Vuonna 1941 veikkaustoimistolle osoitettu avustuspyyntö koski nimenomaan kentän rakentamista. Hanke lienee epäonnistunut, koska neljä vuotta myöhemmin seura hoputti kuntaa tarttumaan asiaan hankkeen eteenpäinviemiseksi. Kiva joutui odottamaan vielä 10 vuotta ja vuosikertomusten kirjoittajien vakiototeamuksena 1950-luvun alussa oli, että kenttäpula on edelleen pahana esteenä yleisurheilun kehittämisessä.

Vuonna 1955 odottelu palkittiin, kun Koulukadun varrelle valmistunut urheilukenttä lievensi yleisurheilijoiden tuskaa, olihan kenttä silloisissa oloissa aivan ajanmukainen.

Nykyajan vaatimukset poikivat Kuhmoon 1970-luvulla oman urheilukeskuksen, jonka kansainvälisetkin vaatimukset täyttävä urheilukenttä vihittiin käyttöön vuonna 1982. Samassa keskuksessa sijaitsee nykyisin myös jäähalli, uimahalli ja viiden kilometrin pituinen valaistu latu.

Vuonna 1937 seuran vuosikokouksessa käynnistettiin keskustelut omasta hiihtomajasta ja hiihtomäestä. Seuraavana vuonna hanketta eteenpäin viemään asetettiin erityinen toimikunta.

Sota lienee vaimentanut ponnisteluja, koska vasta vuonna 1947 asia liikahti eteenpäin. Kiva näet vuokrasi Akonkoski-tilasta no:24 (Multikankaan alue) maa-alueen oikeudella rakentaa alueelle hiihtomäki ja hiihtomaja.

Hanke näyttää mutkistuneen jatkossa. Pohjapinta-alaltaan 9x17 metrin maja ei valmistunut koskaan.

Korpilinnasta tukea

Sisäurheilun harrastajat saivat aluksi korvaamatonta apua Korpilinna OY:n toimitiloista. Vuonna 1953 voimistelijat pääsivät kansakoulun voimistelusaliiin. Ja kun koulujen rakentaminen oli saavuttanut huippunsa, muotoutui palloilulajien harjoittajille (kori- ja lentopallo) tilanne tämän päivän kaltaiseksi, jota silloin voitiin luokitella sanalla ruhtinaallinen.

Perukka ei suostunut sivustakatsojaksi toimitilakysymyksessä. Vuoden 1946 aikana Ala-Vieksi, Lentiira ja Koskenmäki saivat vuokrattua maapohjat kenttähankkeitaan varten. Koskenmäki hankki käyttöönsä 1970-luvun lopulla myös valaistun hiihtoladun.

Nykyään jokaisessa perukan kylässä on jonkinlaiset suorituspaikat ja ajan suosikkipeli jääkiekko on teettänyt kylille omat kiekkokaukalot koulujen yhteyteen.

Urheilullisesti ajatellen Kivan toimitilamahdollisuudet varsinkin keskustassa ovat sitä luokkaa, ettei ole pienintäkään mahdollisuutta syyttää tilojen puutetta toiminnan esteeksi. Tosin mitat täyttävä palloiluhalli puuttuu.

Runsaasti lajeja

Kuhmon Kiva urheilun yleisseurana on pitänyt ohjelmassaan runsaasti eri lajeja. Kunnan maantieteellinen sijainti, asukastiheys, etäisyydet ja luonnonolosuhteet ovat olleet muovaamassa seuran päälajeja.

Hiihto ja yleisurheilu ovat keskivertosuomalaisen perinteisiä suosikkilajeja. Nämä lajit esiintyvät Kuhmossa jo ennen kuin Kivaa oli edes perustettu, joten näille alueille seura panosti ensimmäiset voimavaransa.

Palloilulajien kesäisenä ykkösenä on ollut pesäpallo. 1960-luvulla kuvioihin tulivat kori- ja lentopallo sekä jääkiekko. Viimeksi mainittu ponnisti 1950-luvun suosikkilajista jääpallosta.

Mammankaivolla sijainnut hyppyrimäki tarjosi oman aikansa ainakin pikkupojille kilpailumahdollisuudet mäkihypyssä. Voimistelun seura otti ohjelmaansa jo vuonna 1939. Naisvoimistelu on myös ollut esillä ainakin vuoden 1945 vuosikokouksessa.

Vuonna 1944 pojille järjestettiin pujottelukurssit. 1940-luvun muina lajeina mainittakoon pyöräily, painonnosto ja paini. Nyrkkeily ja jalkapallo ovat myös käyneet seuran ohjelmistossa.

Uintisuorituksistakin löytyy merkintöjä jo vuodelta 1939. Suunnistus ja ampumahiihto ovat osoituksen seuran laajasta lajivalikoimasta. Kaikki edellä kirjoitettu osoittaa todellakin Kivan yleisseuran luonnetta.

On tämän päivän päättäjien asia ratkaista keitetäänkö seuraa edelleen laajapohjaisena yleisseurana vai keskitytäänkö vain muutamaiin lajeihin.

Hiihdon historiaa

1920-luvulla kohosi Kainuun hiihto tekijäluokkaan komeine saavutuksineen Sk-järjestön mestaruuskilpailussa. Kuhmossa ei hiihto päässyt vauhtiin niin nopeasti, kuin muissa kunnissa. Vaikka suojeluskuntajärjestön toimesta hiihrettiin joka talvi, niin menestys jo piirin kilpailuissa oli erittäin vaatimaton. Tuntui, että hiihto oli liian nuorten poikien varassa. Ei oikein tiedetty, miten olisi harjoiteltava ja hiihdettävä.

Jo 20 km:n kilpailuissa vaivasi se, että pojat olivat pieniä ja voimat loppuivat kesken. Ja tätä heikkouden aikaa jatkui 30-luvun puoliväliin saakka. Kuitenkin siinä vuosikymmenen alussa alettiin Kuhmossa hiihdon alalla nykiä oikeista langoista.

Järjestettiin useina vuosina 2./Kr:n ja suojeluskunnan väliset talvikisat, 20 km:n ja myös ampumahiihdossa. 10-miehininen joukkue molemmissa lajeissa ja äärimmäisen tasaväkiset kilpailut vuorovoittoineen ajoivat liikkeelle hiihtäjät, katsojat ja johdon.

Melkeinpä oli mielenkiinto toisinaan liiankin korkealla

Toisena oikeana lankana oli kansakoulujen väliset hiihdot, jotka samoihin aikoihin olivat korkeassa kurssissa. Ne saivat liikkeelle pitkästi toisellesadalle nousevan hiihtäjäjoukon Kuhmon alueelta aina syrjäkyläisiä seutuja myöten.

Ja nämä olivat jo karsittu yhä suuremmasta joukosta. Täytyi olla todella hyvä hiihtäjä, ennekuin siitä joukosta selvisi voittajana.

Useat aikamieshiihtäjät saavuttivat niissä kilpailuissa ensimmäiset menestyksensä. Nämä molemmat kilpailut saivat aikaan oikein kansanliikkeen hiihdon hyväksi niin, että koko kirkonkylä oli sekaisin muutamia päiviä tavallisesti Maarian aikana.

Puhumista riitti puoleksi vuodeksi ja sanoista on aina pyritty tekoihin. Samanlaisia suurlupauksia olivat muutamina vuosina järjestetyt 2./Kr:n ja Sk:n väliset kesäkilpailut maaottelujen tyyliin. Kuhmon urheiluelämän keskeisimpänä miehenä näiltä vuosilta muistamme paikallispäällikkö Aarne Pylväsen. Niin järjestäjänä kuin kilpailijana. Hän pystyi niihin aikoihin Kuhmossa kilpailemaan melkein missä lajissa tahansa. Niin talvella kuin kesälläkin.

Vuonna 1932 saatiin paikkakunnalle tulenlietsojaksi urheilunkin alalla aluepäällikkö O. Peltola. Entisenä aktiiviurheilijana ja ikuisena optimistina hän kerta toisensa jälkeen laittoi pojat liikkeelle.

Frans Heikkisen aikaan

Vuonna 1936 oli Kuhmossa ensimmäiset suurkilpailut, nimittäin Kainuun SK-piirin talvimestaruuskilpailut miesten, poikain ja lottien kilpailuineen. Niissä Kainuun hiihtäjien parhaimmisto näytti, miten lujasti on hiihdettävä. Kärjessä oli talvisodassa Suomussalmella kaatunut Eino Leinonen.

Kuhmon Pojat olivat jo silloin hyväoppisia. Kun saman vuoden syksyllä saatiin kuhmolaiseksi Frans Heikkinen, nousi omienkin miesten hiihto aivan kuin yhdellä iskulla. Jo seuraavana talvena hän veti Kuhmon nuorukaisjoukkueen mestaruuteen 20 km:llä SK-piirinmestaruuskilpailuissa. Hänestä tulee siten Kuhmon Kivankin huomattavin mies tällä ensimmäisellä vuosikymmenellä. Lukuisasta nuorukaisjoukosta alkaa taitavan ohjauksen avulla nousta tekijämiehiä ja Kivan nimi alkaa työntyä esiin milloin Ounasvaaralla, Lahdessa, Kuopiossa tai muualla oikein suurkilpailuissa ja ennen muuta oman piirin kisoissa.

Vuodesta 1936 alkaen on ohjelmassa ollut 30 km:n hiihto miehille kiertopalkinnosta. Siitä onkin kilpailtu joka vuosi. Milloin sodilta on jouduttu. Vieläpä 1936 talven loppuksi on hiihdetty 50 km:kin kilpailu ja kahdeksan miestä on saatu perille voittajana Ville Triipponen.

Vuonna 1936 on ollut myös ohjattua hiihdon neuvontaa ja hiihtäjät ovat suorittaneet ns. merkkisuorituksia. Vuonna 1936 oli myös Kuhmon Kivalla viisi edustajaa Kainuun talvikisoissa. Sen jälkeen Frans Heikkinen kuljetti poikiaan oikein suurkilpailuissa. Hänen ohjeensa olikin, että pitää käydä ensin häviämässä, niin siitä oppii joskus voittamaankin. Parhaimmiksi saavutuksiksi jäivät kuitenkin Frans Heikkisen omat saavutukset, kunnes vuonna 1938 Toivo Komulainen alkoi päästä lähelle opettajansa tasoa.

Fransin parhaimpien vuosien tulokset ovat kuitenkin matkan päässä. Tähän saakka kauneimmiksi Kivan edustajan saavutukseksi hyväksymme Toivo Komulaisen vuonna 1943 kolmannen tilan Vaasan, toisen tilan Mikkelissä ja ennen muuta kolmannen Salpausselän 50 km:llä. Kaunistuksena on kevätpuoleen hiihdetty piirinmestaruuskin. Piirinmestaruuteen on myös Eino Lemmetty päässyt 1938 17 km:llä

1930-luvun ja sotien ajan saavutukset toivat Kivan hiihtäjät parempaan yleiseen tietouteen. Hiihdossa alkoi Eino Lemmetty nousta Frans Heikkisen rinnalle.

Hiihto sai Kivan alkuaikoina eniten harrastajia. Sen aikaisista Kuhmon hiihtomaineen puolustajista on mainittava Aukusti Pääkkönen, Eino Nissinen, Veikko Heikkinen, Elis Huotari, Kusti Lukkari, Kalle Mikkonen, Oskari Väisänen, Ville Triipponen ja Toivo Heikkinen.

Parhaiten menstyivät hiihdossa kuitenkin Toivo Komulainen, joka toi vuonna 1943 SM-kilpailuissa Kuhmoon pronssia. Ja vuotta myöhemmin toi Helli Kyllönen nykyinen Huotari pronssia naisten 5 km:llä. Toivo Kyllönen oli puolestaan monena vuotena mitalien tuntumassa.

Eräs merkittäviä urheilutapahtumia myös 40-luvulla oli ensimmäiset Frans Heikkisen muistohiihdot, jotka järjestettiin maaliskuussa 1946. Ja näissä Frans Heikkisen muistohiihdoissa voitti yleisen sarjan Kuhmon Kivan edustaja Toivo Kyllönen, joka oli Kainuun ja Suomen parhaita hiihtäjiä koko 10-vuotiskaudella.

Ensimmäinen maakuntaviesti

Kainuun hiihtourheilun historian ensimmäisessä maakuntaviestissä vuonna 1947 oli Kiva seitsemän ilmoittautuneen seuran joukossa jo yksi suosikeista. Viesti hiihrettiin Hyrynsalmelta Kajaaniin.

Kun joukkueet saapuivat Kajaaniin tuli Kiva maaliin kolmantena. Edelle olivat ehättäneet Kainuun Hiihtoseura ja Sotkamon Jymy. Ensimmäisessä Kivan maakuntaviestijoukkueessa hiihtivät Toivo Heikkinen, Pauli Huotari, Oiva Puranen, Toivo Komulainen ja Toivo Kyllönen.

Ja myös 1950-luku alkoi Toivo Kyllösen isännöidessä edelleen kivalaisten hiihtorintamalla. 50-vuotisluvun alkutaipaleella vuonna –52 alkoi Reino Huotari nousta hiihtourheilussa Kainuun kärkeen, sillä hän voitti Kainuun talvikisojen nuorten 20-vuotiaiden 15 km:n hiihdon.

1950-luvulla vuonna –54 alkoi myös naisten hiihdon nousu Kuhmossa, sillä Kainuun piirin hiihtomestaruuskilpailuissa voitti naisten 3x5 km Kuhmon Kiva joukkueella T. Piirainen, S Heikkinen, S Väisänen. Ja samoissa kilpailuissa henkilökohtaisilla matkoilla Reino Huotari saavutti piirimestaruusvoittonsa. Naisten hiihdon nousua osoittaa myös 50-luvulla sisko Heikkisen voittama pronssimitali SM-kilpailuissa tyttöjen 18-vuotiaiden 5 km:n matkalla.

Hiihdon parhaita sotien jälkeisiltä vuosilta Toivo Kyllönen, Reino Huotari, Sisko Heikkinen, Aulis Huuskonen, Juho Haverinen, Toivo Heikkinen, Toivo ja Aino Tervo ja Oiva Puranen.

Seuraava vuosikymmen alkoi hiihdon osalta entisten hiihtäjien hallitessa hiihtolatuja, mutta uusia nuoria nousi kärkeen.

Edellä on niinkään todettu, että nuorten toimintaan on kiinnitetty suurta huomiota. Tämä näkyy selvästi mm. siinä, että nuorten seuraluokittelussa Kiva on kärkijoukkueita ja vuonna -60 SM-kilpailujen 3x10 km:n viestissä selviytyivät kuhmolaiset viidennelle sijalle. Suomen Hiihtoliiton luokittelussa Kiva oli valioluokan seura.

Vuonna -65 Marja-Leena Väisänen sijoittui Rovaniemen SM-kilpailuissa 18-vuotiaiden tyttöjen sarjassa 5km:n matkalla toiseksi. Samana vuonna Kivan nuori kolmikko Pekka Pöllänen, Lauri Komulainen ja Kauko Kilponen saavuttivat SM-pronssia 3x5 km:n viestihiihdossa Rovaniemellä.

Ja 1960-luvulla alkoi Martti I. Määttä nousukausi Kainuun ja koko Suomen hiihdon kärkeen. Ja niinpä Martti I. Määttä saavutti pronssimitalin 30 km:n hiihdossa Liperissä vuonna -68. Tällä vuosikymmenellä ansiokkaasti hiihtotoimintaa veti Kuhmon Kivan osalta Kauko Piirainen.

1970-luku alkoi Kivan merkeissä siitä lähtökohdasta, että nuoria hiihtäjiä kaivattiin Kivan riveihin. Hiihtotoiminnasta -71-72 voidaan todeta: parhaan miehemme Martti Määttä kilpailukausi oli erinomainen.

Maailmanmestaruus sotilaspartiohiihdossa Libanonissa oli mannaa Martille. Mutta sijoittuminen SM-kisojen 15,30 ja 50 kilometrin matkoilla kymmenen parhaan joukkoon myös suoritus, jolle kannattaa nostaa hattua. Unohtaa ei sovi myöskään veteraanihiihtäjiämme, joiden saavutukset SM-kisoista olivat hopeaa ja pronssia. Reino Huotari toi hopeaa 40-vuotiaiden viideltätoista kilometriltä ja Pentti Haikonen pronssia 45-vuotiaiden ampumahiihdossa.

Nuoria pyrittiin saamaan hiihtoladuille kyseisen vuosikymmenen alkupuolella yhä enemmän. Niinpä seuran puheenjohtaja Martti E. Määttä pyysi Uno Väisästä kokoamaan nuorista joukkueen ja ruveta sitä valmentamaan vähintään viideksi vuodeksi eteenpäin. Niinpä Unski sitten 11.11.1972 kokosi lehti-ilmoituksen perusteella Mammankaivolle puolenkymmentä hiihtäjänalkua, joita rupesi valmentamaan. Tästä tapahtumasta alkoi Unskin tallin ura.

1975 SM-viesteissä nuoret Ossi Kähkönen, Esa Malinen ja Seppo Ohtonen saavuttivat pronssimitalin. Ja yleisessä sarjassa sijalukumme oli 13. Ja henkilökohtaisista saavutuksista SM-kilpailujen 40-vuotiaiden Reino Huotarin hopea ja Oiva Purasen pronssi sarjassa 55 vuotta.

Vuonna 1976 paras hiihtosaavutus kivalaisilla oli sijoittuminen 4x10 km:n viestissä Rukalla hopealle. Joukkueessa hiihtivät tutut nimet Keijo Vähäkangas, Martti I. Määttä, Eero Väisänen ja Tapio Kähkönen.

Vuoden -77 toimintakertomuksesta voidaan hiihtojaoston osalta todeta: saavutuksiltaan päättynyt toimintakausi oli loistava. Vehkalahden SM-kilpailuissa Eero Väisänen oli toinen 15 km:llä ja Joutsasta tuli todellinen paukku, kun seuramme joukkue voitti kultaa 4x10 km:n hiihdossa samalla joukkueella, kuin edellisenä talvena hopeaa Rukalla.

Vuoden 1979 nuorten tyttöjen hyvästä menestyksestä kertoo viestijoukkueen Tiina Korhonen, Eija Heikkinen, Marita Sievänen saavuttama pronssi Hopeasompa-kilpailujen 3x3 km:llä Iloantsissa.

Unskin talli voitti vuonna 1981 Suomen Mestaruuden Hopeasompa-kisoissa.

Vuonna 1980 Kiva hiihtotoiminta oli edelleen korkealla ja Kiva saavutti valioluokan tuloksen ollen valtakunnan tilastossa viidennellä sijalla. Kaudella -80-81 kivalaisten parhaita saavutuksia hiihtorintamalla: seuramme saavutti luokittelussa valioluokkaan oikeuttavan pistemäärän ja oli valtakunnallisessa tilastossa Hopeasompaikäisissä ylivoimaisesti paras. Ja koko hiihtorintamalla Suomen toiseksi paras seura heti Mikkelin jälkeen.

Kivalaisten Hopeasompamenestyksestä voidaan todeta, että Unskin talli on saavuttanut kymmenessä vuodessa erittäin kauniin tuloksen. Henkilökohtaisilla matkoilla menestyi Mikä Kähkönen voittamalla kultaa Hopeasompakilpailuissa alle 14-vuotiaiden 5 km:n hiihdossa. Samana

vuonna mm. Maakuntaviestissä Kiva korjasi melkein täyden potin, sillä Kiva voitti A-, B- ja C-nuorten sarjat. Samana vuonna Tapio Kähkönen sijoittui ranking-listalla 18:nneksi. Keijo Vähäkangas 20 ja Eero Väisänen 39. Ja nuorten sarjassa Kivan Eino Kähkönen 8.

Vuosi 1982 toi tullessaan hiihdossa edelleen hyviä saavutuksia kuhmolaisilta hiihtäjiltä. Kiva saavutti joukkueella Keijo Vähäkangas, Hannu Pesonen, Eero Väisänen ja Tapio Kähkönen SM-hopeaa 4x10 km:llä Kurikassa. Lupaava hiihtäjätyttö Tuula Pappila alkoi nousta Suomen hiihdon kärkeen. Tuloksena siitä Tuula valittiin MM-valmennusryhmään.

Keväällä 1983 saimme kuulla ikäviä uutisia hiihtorintamalle, sillä nuori Eino Kähkönen oli hiihtänyt viimeisen hiihtonsa sillä hän hukkui työmatkallaan Kaita-Kiekillä.

50-vuotisjuhlavuoden yksi hieno saavutus oli Tuula Pappilan hopea SM-kilpailuista tyttöjen 20-vuotiaiden sarjassa. Viiden Kivan vuosikymmenen kuluessa olemme saaneet useasti iloita kivalaisten hiihtäjien menestymisestä niin kotimaan kuin ulkomaidenkin laduilla. Saavutettujen tulosten perusteella voimme todeta, että työ Kivan hiihdon hyväksi ei ole mennyt hukkaan, vaan voimme olla tyytyväisiä saavutetuista tuloksista.

Yleisurheilussa vaatimaton alku

Aluksi seuramme yleisurheilu oli hyvin vaatimatonta. Vasta vuonna 1938 Kuhmon Kivan yleisurheilijat osallistuivat Oulussa pidettyihin aluemestaruuskilpailuihin. Viktor Merentie saavutti 3000 m estejuoksussa aluemestaruuden ja toinen mestaruus saavutettiin 4x1500metrin juoksussa. 1939 Kuhmon Kivan yleisurheilijat voitti kilpailtavana olevan Kainuun Maljan seurojen välisessä kilpailussa. Seuraavat vuodet olivat hyvin hiljaisia sodan vuoksi, kunnes 1945 alkoi toiminta taas pyöriä lähes täydessä vauhdissa piirin mestaruuskilpailuineen. Seuraluokittelussa olimme toisessa luokassa ja Kainuun Sanomien kiertopalkinnosta kilpailtaessa olivat yleisurheilijat toisena. Osallistuimme aktiivisesti piirin mestaruuskilpailuihin ja saavutimme useita piirin mestaruuksia. Erityisesti silloiset pikajuoksijat, sekä keskimatkojen juoksijamme kunnostautuivat.

Vuonna 1954 saatiin Kuhmoon uusi urheilukenttä. Vihkiäiskilpailuihimme saimme edustavan osanottajajoukon. Pidimme kansallisia kilpailuja ja toimintamme oli näinä vuosina erittäin ripeää. Kainuun seurojen välisissä kilpailuissa voitimme kaksi kiertopalkintoa omaksemme. Seuramme silloisena kouluttajana toimi Mauno Piipponen. Vuonna 1960 Pentti Pääkkönen juoksi 800 metriä aikaan 1,53,6, joka oli silloinen Kainuun piirin ennätys. Pentti osallistui myöskin maastajuoksun SM-kilpailuihin ollen kahdesti kuudes.

Vuosi -61 oli seuramme yleisurheilussa merkittävä, koska silloin pääsimme ensimmäisenä kainuulaisena seurana valioluokan seuraksi. Saman vuonna saavutti Toini Huotari tyttöpäivillään 60 metrin juoksussa pronssimitalin. Lisäksi hän osallistui kalottiotteluun, jossa voitti 100 metrin juoksun. Pentti Pääkkönen oli samoissa kilpailuissa toinen niin 400 metrillä kuin 800 metrilläkin. Lisäksi kannattaa mainita Ismo Piiraisen hyvät pikapyrähdykset niin 100 kuin 200 metrin matkoilla ajoilla 11,00 ja 22,7 ja Juha Kovalaisen 100m 11,38. Näiden lisäksi seuramme yleisurheilijat saavuttivat useita hyviä tuloksia kansallisissa ja piirin mestaruuskisoissa. Pikajuoksijoista kannattaa mainita Tero Keränen, Ismo Piirainen, Mauno Piipponen, Seppo Korhonen, Esko Raassina, Kauko Juntunen, Ahti ja Altti Riihonen, Erkki Tuominen, Reino, Veikko ja Vaito Kääriäinen, Yrjö Ievanen ym., jotka pitivät seuramme yleisurheilua vankasti Kainuun parhaimpien seurojen joukossa.

1970-lulla toimintamme jatkui entiseen tapaan ja silloin alkoi nuorten rynnistys maan kärkipaikoille. A-pojissa Markku Pulkkinen saavutti hopeaa SM-kilpailuissa ja lisäksi hän osallistui myöskin maaotteluihin. 3000m taittui aikaan 8,46,8 ja 500m 15,23,2. Tämän lisäksi kannattaa mainita Jaana Rusasen tyttöpäivillä saavuttama SM korkeushypyssä.

1975 Matti Rusanen voitti SM 400m ajalla 49,1 ja jo seuraavana vuonna miesten hopeaa samalla matkalla ajalla 47,38. Seuraavat vuodet Matti oli Oulussa opiskelemassa ja juoksi Oulun Pyrinnön joukkueessa kaksi Suomen mestaruutta 4x400 metrillä. Vuonna 1980 rakennettiin Kuhmoon uusi urheilukenttä ja samana vuonna Kivan pojat Matti, Pekka ja Heikki Rusanen, sekä Risto Heikkinen saavuttivat Suomen mestaruuskilpailuiden 4x400m:n juoksussa SM-hopeaa. Nuorten SM-kilpailuissa voitti kolmiloikassa tuloksella 14,56 Mikko Kovalainen kultaa. Pituudessa hän tuli toiseksi tuloksella 6,74. 1981-1982 neljännesmailerimme saavuttivat SM-hopeaa 4x400 metrillä. Turun Toverien nelikko oli aina hieman parempi. 1983 vasta tuotti toivotun tuloksen. Silloin poikamme Matti, Pekka, Heikki ja Risto saavuttivat tavoitteensa. 4x400 metrin Suomen mestaruus kirjattiin vielä nykyäänkin voimassa olevalla Suomenennätysajalla 3,10,69.

Matti palkittiinkin Kainuun parhaana urheilijana Hannes Seppäsen muistomitalilla, eikä suotta, sillä Matti voitti vielä samana vuonna mieskohtaisen Suomen mestaruuden ennätysajallaan 46,65. Lisäksi Matti oli puolustamassa sinivalkoisia värejä MM-kilpailuissa Helsingissä. Poikien ennätykset mielimatallaan ovat, Matti 46,65, Heikki 48,09, Pekka 48,88 ja Risto 49,17. Mainita sopii, että Pekan, Matin ja Heikin isä Tauno Rusanen juoksi vuonna -53 neljäsataa metriä aikaan 49,1.

Pesäpallo alkuun 1930-luvulla

Tahko Pihkalan kehittämä pesäpallo-ohjelma alkoi 1930-luvulla laajentua myös Kainuussa seuratasolle, sillä aikaisemmin SK-piiri oli voimakkaasti vienyt pesäpallotoimintaa eteenpäin. eri pitäjien suojeluskuntien välisillä pesäpallo-otteluilla.

Kuhmon Kiva otti heti perustamisesta alkaen ohjelmaansa pesäpalloilun. Vuonna 1937 Kuhmon Kiva voitti Kainuun piirin mestaruuden ensimmäisen kerran. Ratkaisu tapahtui Sotkamossa Akkoniemen kentällä Kivan voittaessa Jymyn vahvan yhdeksikön juoksuin 3-2.

Kesällä 1938 Lieksa-Pankakoski-yhdistelmä hävisi Kuhmossa Kivalle ; lukkarina pelasi Eero Karikko. Sarjaa ylemmäksi Kiva yritti vuonna 1939 Värsilässä pidetyillä välisarjan karsinnoilla, mutta siellä tie nousi pystyyn. Kivan pesäpallon puuhamiehinä ja pelinjohtajina ennen talvisotaa olivat Aarne Pylvänen, Jussi Kaarnijoki ja Markus Härkönen. Vuonna 1940 Kiva voitti Kainuun piirin mestaruuden jo toisen kerran.

Sotien aikana pesäpallotoiminta oli kokonaan tyrehtynyt, mutta heti sodan loputtua se virisi uudestaan. Kiva ilmoittautui mukaan kaikkiin Kainuun piirin pesäpallo sarjoihin, joita olivat maakunta-, perus-, ilves-, kärppä- ja naisten sarjat. Vuosi 1946 oli Kuhmon Kivalle voitokas pesäpallovuosi, sillä miesten joukkue voitti Kainuun piirin maakuntasarjan nousten vuonna -47 Suomensarjan pohjoislohkoon.. Joukkueessa pelasivat: Eero Karikko, Veli Merentie, Toivo Väisänen, Esko Raassina, Viljo Tamminen, Unto ja Urpo Huusko, Nikke Ievanen ja Veikko Tamminen.

Hyvin pelasi myös poikien Ilves-joukkue. He voittivat Kainuun piirin ja Pohjois-Suomen mestaruudet. Vuosi oli silloin 1946. Jatkokarsinnoissa joukkue selviytyi SM-sarjassa viidenneksi.

Miesten joukkue pelasi 1947-1948 Suomisarjassa, josta se putosi syksyllä 1948. Syynä putoamiseen oli, että samana vuonna perustettiin TUL:n seura Kuhmon Veto ja näin ollen senaikainen pelaaja-aines jakaantui kahtia ja toiminta kärsi molemmissa seuroissa.

Vuosina 1949-1950 pelattiin maakuntasarjassa vaihtelevalla menestyksellä, mutta Eljas Purhosen tultua joukkueeseen nousimme vuonna 1951 jälleen suomisarjaan, josta Kiva putosi kolme vuotta myöhemmin.. Vielä kerran teimme ranskalaisen visiitin Suomisarjaan.

Pesäpalloleikki levisi myös perukoihin ja viisikymmentäluvulla Kivan alaosastot pelasivat 10-20 joukkueen voimalla pitäjäsarjaa ja näistä joukkueista nousi edustuspelaajia Kivan riveihin. Kun uusi urheilukenttä vuonna 1954 valmistui, niin sarjamyylly, niin sarjamyylly jauhoi kesät ja uutta virikettä toi vuonna 1958 Itä-Länsi pelaaja Lauri Reinikainen.

Kuhmon Kivan innokkaimpana pesäpallomiehenä tunnettiin 1930-60 –vuosina Mikko Merentie. Pesäpalloliiton hyväksi tekemästään työstä hänelle myönnettiin 1957 Pesäpalloliiton tunnusmerkki.

Vuodelta 1960 Kivan pesäpallojoukkue eteni Suomisarjan karsintoihin. Joukkueessa pelasi: Tapio Tikkanen, Kalle Piiminen, Jouko Tervo, Martti Korhonen, Jorma Piirainen, Jouko Moilanen, Teuvo Komulainen, Jaska Korhonen ja Juhani Kaarnijoki. Joukkueenjohtajana toimi Toivo Heikkinen.

Kivan koripallo

Vuonna 1957 Kuhmon kunnalliseen keskikouluun tuli voimistelun opettajaksi Lauri Reinikainen mukanaan nahkainen koripallo. Tästä voidaan katsoa Kivan koripallotoiminnan alkaneen. Aluksi koulukerhotoiminnan kautta hankittiin nuoria lajin pariin. Vuonna 1959 Kiva aloitti sarjatoiminnan ja ensimmäinen sarjapeli Paltamon urheilijoita vastaan vastaan pelattiin 22.11.1959.

Tuossa Kivan koripallohistoria ensimmäisessä joukkueessa pelasi Lauri Reinikainen, Heikki Hyvönen, Yrjö Ketola, Erkki Pulkkinen, M.A Korhonen, Paavo Heikkinen, Eljas Pääkkönen ja Jussi Kaarnijoki.

Toiminta jatkui vilkkaana aina vuoteen 1973: Kainuun Sanomat näet ilmoitti 23.10.1973 Kivan luopuneen sarjatoiminnasta. Koko toimintajakson 1959-73 Kiva esiintyi jatkuvasti kärkijoukkueiden joukossa.

Seura tuli tunnetuksi nopean pelin joukkueena. Esimerkiksi vuonna 1968 Kivan otteluiden tehtyjen korien keskiarvo oli varsin korkea, 78 pistettä. Heikki Hyvönen esiintyi useasti korintekijätilastojen kärkinimistössä. Timo Purovesi ja Y. Kärki esiintyivät myös toistuvasti seuransa parhaimmistossa.

Kaikki ottelut pelattiin joko nykyisen Tuupalan tai Piilolan salissa. Syy toiminnan tyrehtymiseen 1973 oli se tavallinen, vetäjävoimat eksyivät ja laji jäi uinumaan. Uusi jakso sarjakoripallossa käynnistyi vuonna 1978.

Kainuun Sanomat tiedottaa 11.10.1978 seuraavaa. Lopullisen sysäyksen sarjaan lähdölle antoi muutaman sarjapelaajan muuttaminen Kuhmoon.

Tällaisia kokeneita sarjapelaajia olivat Heikki Hämäläinen ja Jorma Sippo, Jarmo Reinikainen, Lauri Reinikaisen poika toimi tehokkaana organisaattorina.

Toiminta poiki mm. näytösottelun Kiva-LNMKY, jolloin Kuhmossa nähtiin Lahden NMKY:n silloinen amerikkalaisvahvistus Gerald Lee. Sarjamenestys oli vaihtelevaa. Toistaiseksi viimeinen sarjaottelu pelattiin vuonna 1980. Sanonta ”kannettu vesi ei kaivossa pysy” osoitti pätevyytensä Kuhmon tapauksessa. Kokeneimmat sarjapelaajat näet muuttivat Kuhmosta pois, jolloin sarjatoiminta tyrehtyi. Itse laji kuitenkin elää yhä junioritoimintana ja uusi koripallopolvi on kasvamassa.

Kivan lentopallotoiminta.

Urheilulajina lentopallo on Kainuussa hyvin nuori. Ensimmäiset maininnat Kainuun piirin toimintakertomuksista löytyvät vuodelta 1952, jolloin naiset aloittivat lentopalloliiton Kainuun piirin alueella. Miesten kohdalla aloitusvuosi on 1956.

Laji levisi maalaiskyliin ajanvietepeliksi, jota voitiin harrastaa melko vaatimattomissa oloissa, pallo, verkko tai naru ja pieni tasainen alue riittivät. Kivan toimintakertomuksissa mainitaan lentopallo ensimmäisen kerran vuonna 1959, jolloin silloisen Kivan naisosasto Kivattaret aloittivat naisten ja tyttöjen voimistelun ja lentopallon.

Jostakin syystä naiset ovat olleet edelläkävijöitä lentopalloilun aloittamisessa Kainuussa.

Lajia harrastettiin kouluissa ja eri yhteisöissä puulaakihengessä. Toukokuussa 1962 oli harrastajia niin runsaasti, että Kiva järjesti puulaakisarjan, johon otti osaa seitsemän joukkuetta., joukkueessa pelasi neljä miestä ja kaksi naista.

Tässä ensimmäisessä puulaakisarjassa voittajaksi selvisi Yhteislukio puhtaalla pelillä. Samana vuonna 26-27.5 oli Lentopalloliiton koulutustilaisuus Kuhmossa, johon otti osaa 12 pelaajaa ja samalla suoritettiin kaksi III lk:n tuomarikorttia.

Syksyllä 1963 järjestettiin pitäjäsarja, jossa oli vain kolme joukkuetta. Voittajaksi tuli Haatajan kylä. Harjoitusvuoroja Kivan lentopalloilijoille oli varattu lauantaisin klo. 16-18.

Lentopalloilu oli alkuaikoina koripalloilin varjossa. Vuonna 1963 koripallo- ja lentopallojaoston toimintakertomuksessa on, että lentopalloilu on vireää kesällä, mutta syksyllä ja talvella laimeaa. Ensimmäiset pelikosketukset otettiin sinä vuonna Sotkamoon ja Kajaaniin. Historioitsija mainitsee vaatimattomasti, että ottelut hävittiin.

Uusien sälien myötä harrastus laajeni myös talviaikaan. Puulaakitoiminta lisääntyi, koululaiset, opettajat, työpaikkojen ja liikelaitosten henkilökunnat harrastivat lajia kuntoilumielessä ja puulaakipelejä oli syksyisin ja keväisin. Vuosina 1965-1967 ei Kivan toimintakertomuksessa löydy mainintaa lentopalloilusta.

1968-1969 ovat naiset pelanneet piirisarjan pelejä kohtalaisen hyvällä menestyksellä, joukkueen runkona ovat olleet naisopettajat.

1969 paikkakunnalle muutti Jussi Konttinen ammattikouluun liikunnanopettajaksi. Kivan sisäpallolilaji tuolloin oli koripallo, jota Jussikin pelasi, mutta innokkaana lentopallomiehenä hän neuvoi myös sen lajin niksejä.

Pelikosketustakin otettiin KaNMKY:n kanssa ja kaikkien yllätykseksi Kiva voitti kokeneen sarjajoukkueen. Jussi Konttisen muutettua Vaalaan, ei koripallojoukkueelle jäänyt vetäjää, joten jaosto päätti lopettaa kilpailutoiminnan. Kuhmoon jäävät koripalloilijat miettivät asiaa ja päättivät aloittaa voimaperäisen lentopallon harjoittelun tarkoituksena pelata seuraavana vuonna miesten IV-sarjassa.

Pelikausi 1974-75 lienee Kivan miesten lentopalloilun paras kausi. Edellisen talven aikana koripalloilijoista oli tullut taitavia lentopallon pelaajia ja lisäksi joukkoon oli tullut lisää miehiä. Syyskierros meni puhtaalla pelillä, joka oli yllätys muille kainuulaisille joukkueille.

Joulutauolla tuli Heinisuon Nousu, III-sarjan joukkue, testaamaan Kivan kuntoa. Nousu kaatui erälukemin 3-2. Koska näytti ilmeiseltä, että Kiva tulee voittamaan sarjan harjoiteltiin myös muita III-sarjan joukkueita vastaan mm. Nurmeksessa ja Kiuruvedellä tähtäimenä III-sarja.

Sarjan loputtua Kivalla oli kasassa täydet pisteet, menetettyjä eriä vain neljä.. Joukkueessa silloin pelasivat Pekka ja Matti Vesanto, Olli-Pekka Parviainen, Kauko Huovinen, Heikki Hyvönen, Eero Pirhonen, Veijo Romppainen, Juha Virta, Markus Heikkinen, huoltajana kotiotteluissa toimi Heikki Kallio, joka myöhemmin veti useat vuodet lentopallojaostoa.

Lentopalloilussa asiat tuntuivat olevan hyvin, Kiva oli noussut III-sarjaan todella hyvällä joukkueella. –Mutta! Monen ihmeeksi syksyllä 1975 havaittiin, että Kivalla ei ole joukkuetta mihinkään sarjaan. Osa pelaajista muutti seura ja silloinhan ei Kivalla ollut enää tarpeeksi pelaajia seuraavaa sarjakautta varten.

Uusi joukkue saatiin koottua miehille pelikaudeksi 1976-1977, jolloin joukkue sijoittui sarjassa neljänneksi. Saavutus oli hyvä, sillä mukana oli monta ensikertalaista sarjatasolla. Junioreille oli omat harjoitusvuorot., joita Martti Klemetti ja Heikki Hyvönen vetivät. Kaudella 1977-1978 koottiin Kivaan myös naistenjoukkue, joka voitti piirinmestaruuden, vaikka mukana oli ylemmän sarjan joukkueita.

1978-79 naiset lähtivät omaan sarjaansa, jonka voittivat ja nousivat naisten II-sarjaan. Miehillä oli joukkueet IV-sarjassa, sekä ikämiesten SM-sarjassa, johon joukkue on osallistunut vuosittain, samoin nuoret ovat pelanneet turneita.

1979-80 miehet säilyivät IV-sarjassa, mutta naiset putosivat takaisin III-sarjaan. Seuraava vuosi meni miehillä IV-sarjassa, naiset pitivät taukoa sarjapeleissä. 1982-83 joukkue aloitti uusin voimin pelikauden V-sarjasta, jossa Kiva voitti oman lohkonsa puhtaasti nousten takaisin IV-sarjaan, jossa joukkue pelaa kaudella 1983-84.

Junioreilla on omat vuoronsa . Naiset ovat jälleen mukana sarjatoiminnassa pelaten IV-sarjassa. Tämän lisäksi Kivan lentopallojaosto pyörittää puulaakisarjaa, johon vain toivoisi enemmän joukkueita.

Kiva asema lentopalloilussa, niin kuin monessa muussakin lajissa on kasvattajaseuran asema. Meiltä on lähtenyt korkealle yltäneitä pelaajia, kuten Vesannon Pekka ja Matti, tai Jarmo Rantonen.

Valmentajan kannalta tilanne ei ole paras mahdollinen, koska omaa joukkuetta ei näe valmiina. Pääasia kuitenkin on, että nuoret ja miksi ei myös vanhemmat, ovat löytäneet lajin, jonka parissa voi harrastaa hauskaa liikuntaa kukin kykyjensä mukaan.

Jääpallosta jääkiekkoon

Kuhmon Kiva aloitti jääpalloilun vuonna 1957. Alkusysäyksen antoivat työnsä vuoksi tänne muuttaneet jo ennen peliä harrastaneet eri joukkueissa Erkki Vanninen Lappeenrannan urheilumiehissä, Bengt Autere Viipurin Susissa, Pentti Sipiläinen Helsingin Jääkiekkoklubissa, Pentti Sahama Porvoo Akilleessa, Arvo Rissanen Kuopion Elossa, Seppo Kaasinen ja Lauri Reinikainen.

Alkuperäisistä kuhmolaisista olivat mukana Jaakko ja Juhani Niskanen, joista jäljempänä mainittu pelasi maalivahtina, sekä Ahti Riihonen. Lisäksi joukkuetta vahvistivat sotkamolaiset Pasi Vuorinen ja Jarmo Hakkarainen.

Joukkue pelasi Suomi-sarjassa, johon ottivat osaa samassa lohkossa pelanneet PK-37 Iisalmesta, Kajaanin Pallo- ja Palloseura Kajaanista, sekä Nurmeksen Sepot. Joukkue otti osaa mm. jääpallo Cup:iin Joensuussa, jossa se sai vastaansa Joensuun Palloilijat, joka voitti Kuhmo suurinumeroisesti ja niin tie katkesi jo ensimmäisessä ottelussa.

Pitkien pelimatkojen ja taloudellisten vaikeuksien takia ei joukkueella ollut mahdollisuuksia jatkaa, vaan siirtyminen jääkiekkoon alkoi.

Jääpallon loputtua vuonna 1961 innostus jääkiekkoa kohtaan kasvoi, sekä innosti nuoria poikia pelaamaan, tämä ajankohta oli hyvin otollinen, koska jääkiekko oli nousussa koko Suomessa. Taloudellisesti ajateltuna oletettiin pelimatkojen lyhenevän joka pitikin paikkansa alkuaikoina.

Jääkiekon vetäjiksi valittiin osa entisiä jääpalloilijoita. Alkununpanijoina olivat Bengt Autere, Erkki Vanninen, Seppo Kaasinen, Aarre Merentie ja Jaakko Niskanen, näistä Vanninen toimi myös valmentajana. Piirin jääkiekkojaosto lähetti Tauno Keräsen antamaan oppia jääkiekon jalossa taidossa. Ensimmäisiä pelaajia olivat Ismo Piirainen, Jaakko ja Juhani Niskanen, Aaro ja Jarmo

Rissanen, Osmo ja Pentti Määttä, Urpo ja Olli Lundberg, Markku Merentie, Reijo Kokkonen, Esko Tervonen, Seppo Niskanen, Reijo Matero, Mikko Heikkinen, Ari Ahlakorpi ja Antero Ketola.

Junioritoiminta lähti myös heti alulle, junioreista mainittakoon Juhani Rissanen, Markku Heikkinen ja Yrjö Kärki, joka oli C-juniorien jääkiekkoleirillä. Joukkue ei pelannut sarjassa, sen sijaan pelattiin ystävyysotteluita Kajaanin Palloilijoiden, Suomussalmen Rastin ja Lieksan Hurttien kanssa.

Juhani Niskanen oli valmentajakursseilla Tampereella. Tuomareina toimivat alkuaikoina Bengt Autere ja Seppo Kaasinen.

Vuonna 1963 edustusjoukkue pelasi maakuntasarjassa, jossa Kuhmon lisäksi pelasi Iisalmen Pallo-37. Alussa sijoitus sarjassa oli kolmas, myöhemmin kokemuksen myötä sijaluku parani ja PK-37 voitettiin menen tullen. Piirisarja alkoi pyöriä, alkuvaiheessa sarjassa pelasivat Kuhmon lisäksi KA-PA ja SU-RA.

Vuosina -64-66 ei sarjaotteluita enää pelattu vähäisen jääkiekkoharrastuksen vuoksi Kainuussa, myös taloudelliset esteet olivat rajoittamassa matkojen tekoa muille paikkakunnille maakuntasarjassa

Paikallinen junioritoiminta virisi entistä tasokkaammaksi, joten järjestettiin korttelisarja, jossa kirkonkylä oli jaettu kolmeen lohkoon "Rantakylä", "Käpykylä" ja "Persuskylä". Persuskylä oli näistä paras ja voitti.

Vuonna 1966 perussarja pääsi uudelleen vauhtiin, jossa pelasivat alkuun Kivan lisäksi Nurmeksen Sepot ja Kaavin Kaiku. Kiva voitti perussarjan ja karsi maakuntasarjaan Joensuun Kiekko-Karhuja vastaan, joukkueella ei ollut menestystä ja se pysyi edelleen perussarjassa. Perussarja laajeni ja sarjaan osallistui jo viisi joukkuetta: Kajaanin Hokki, Sotkamon Jymy, Suomussalmen Palloseura, Otanmäen Teräs ja Nurmeksen Sepot. Kiva sijoittui sarjassa toiselle sijalle.

Vuonna 1969 pelattiin Pohjois-Suomen jääkiekkocup Oulussa. Kiva voitti Oulun Kärpät maalein 5-4, mutta Raahen Vesalle se hävisi harmittavasti 2-5 lukemin. Juniorijoukkueita saatiin jo kasaan neljä B-, C-, D- ja E-juniorit, joista leiritettiin B-junioreita Otanmäessä. Pelaajamäärä jääkiekon parissa alkoi nousta ja pelaajia oli yhteensä sata.

Jääkiekon nousu

Vuonna 1969 jääkiekossa alkoi hidas, mutta vakuuttava nousu I-joukkueen menestymisen ansiosta. Se nousi maakuntasarjaan ja sitä myötä myös "pelilaitumet" laajenivat.

Joukkue pelasi Itä-lohkossa, jossa pelasivat Kiva, Lieksan Hurtat, KTK ja Kalpa Kuopiosta, Kiekko-Karhut Joensuusta ja Outokummun partio.

Sijoitus ei ollut mitenkään mairitteleva, toiseksi viimeinen, mutta sarjapaikka säilyi. Itälohkossa tehtiin myöhemmin "uusijakoa" ja joukkueina olivat silloin Joensuun Peto, Nurmeksen Sepot, Outokummun Partio ja Juuan Palloseura.

Piiritasolla I-joukkue alkoi olla omaa luokkaansa, voittaen piirimestaruuden, samoin C- ja D-juniorit ottivat voitot.

Vuonna 1973 valittiin kauden paras pelaaja Timo Kaasinen. I-joukkueen menestys alkoi jo näkyä maakuntasarjassa, eikä sarjassa pysyminen enää ollut "rimpuilua".

Vuonna 1974 maakuntasarjassa pelasivat KALPA ja TeeKoo Kuopiosta, Outokummun Partio, Hokki Kajaanista ja Juuan Palloseura.

Ympärivuotinen harjoittelu otettiin käyttöön. Valmentaja Heimo Piirainen kävi valmentajakurssin, tosin hän hoiti kyseiset hommat ennenkin, mutta nyt tuli valmennukseen lisää tehoa.

Vuonna -74 piirin mestaruusturnauksissa mestaruuden voittivat I-joukkue, B-, C- ja D-juniorit. Kauden parhaaksi pelaajaksi valittiin Matti Rusanen. Vuonna 1975 kauden paras pelaaja oli toistamiseen Matti Rusanen ja kehittynein pelaaja oli Tapio Rusanen.

Vuonna -75 pelattiin ainoastaan junioriturnaus piirin alueella, mestaruuden voitti B- ja C-juniorit. Vuonna 1976 E-juniorit olisivat päässeet jatkoon SM-mitalitaistoon, mutta taloudellisia mahdollisuuksia ei ollut.

Vuonna 1975 I-joukkue pelasi III-divisioonassa ja menestys oli täydellinen, sarjavoitto tuli puhtaalla pelillä, joka johti II-divisioonan karsintoihin Mäntä joukkuetta vastaan, mutta eväät eivät riittäneet ja joukkue pysyi edelleen III-divisioonassa.

Vuonna -76 I-joukkue siirtyi Länsilohkoon, jossa pelasivat Ylivieskan Pallo, Eka-Kiekko, Pyhäjärven pohti, Saloisten Kiekko Raahesta ja Haukiputaan Urheilijat. Lohkovoitto tuli yhtä pistettä vaille puhtaalla pelillä.

Nousukarsinnoissa Rovaniemen Palloseuraa vastaan tuli voitto Rovaniemellä. Vastaotteluun Kuhmoon Rovaniemi ei tullut vaan luovutti. Niin nousu oli varma ja I-joukkue nousi II-divisioonan. I-joukkueessa pelasi 11 kenttäpelaajaa ja kaksi maalivahtia.

Heimo Piirainen Suoritti A-valmentajakurssin kiitettävällä arvosanalla ja oli ensimmäinen A-valmentajakurssin käynyt Kainuussa ja kolmas Pohjois-Suomessa. Katsojamäärät lähentelivät tuhatta ja ylikin Jääkiekkovalmentaja Seppo Liitsola kävi esittämässä Kuhmon kunnalle tekojään rakentamista.

Vuonna 1977 I-joukkue siirtyi Pohjoislohkoon, jossa pelasivat: Polar Kiekko, Kiekko Vesa, Kalajoen Junkkarit, Kokkolan Hermes ja Jyväskylän Lohi. Vuonna 1979 Kiva joutui karsimaan sarjapaikasta, mutta säilytti paikkansa. II-joukkue pelasi perussarjassa ja oli sijaluvulla 2-3. Seppo Kyllönen valittiin nuorten maaottelurinkiin.

Juniorijoukkueista pelasivat C-, D-, E- ja F-juniorit. Vuonna -79 E- ja D-juniorit voittivat lohkonsa sarjat. C-juniorit olivat Pohjois-Suomen kärkeen kuuluva joukkue.

Vuonna -78 I-joukkue pelasi II-divisioonan Pohjoislohkossa. Joukkue pysyi sarjassa ilman karsintaa, sitä vastoin vuonna -79 joutui karsimaan sarjapaikkansa pitämiseksi ja säilyttikin sarjapaikkansa.

Vuonna 1980 I-joukkue pysyi sarjassa ilman karsintaa ja vuonna 1982 I-joukkue voitti II-divisioonan alemman loppusarjan ja oli paras luonnonjäijoukkue Suomessa.

Seppo Kyllönen siirtyi pelaamaan Savonlinnan Pallokerhoon. II-joukkue voitti IV-divisioonan ja nousi III-divisioonan, johon se ei kuitenkaan lähtenyt taloudellisten vaikeuksien takia. Junioreista Pasi Kyllönen valittiin alle 17-vuotiaiden maajoukkueeseen. C-juniorit sijoittuivat pohjoisen alueen pronssille. D- ja E-juniorit pelasivat alkulohkossa. F-juniorit osallistuivat junioriturnaukseen.

Timo Heikkilä tuli I-joukkueelle ja Heimo Piirainen Siirtyi juniorivalmentajaksi. Vuodesta 1980-lähtien järjestettiin kyläkiekkoturnauksia ja puulaakiotteluita. Kyläsarjassa pelasi 115 ja puulaakissa 105 pelaajaa. Timo Heikkilä kävi vuonna 1982 A-valmentajakoulun. Lisäksi tarvittiin suuri joukko valmentajia ja huoltajia.

Vuonna 1984 I-joukkue pysyi II-divisioonassa sijoittuen alemmassa loppusarjassa neljännelle tilalle. II-joukkue pelasi alkukaudesta lupaavasti ja oli jopa toivoa päästä karsimaan III-divisioonan, mutta loppupelit eivät luistaneet ja niin ollen II-joukkue pysyy IV-divisioonassa.

Painonnostajat rautojen kimpussa

Kivalaiset hyökkäsivät romujenkimppuun, noin ”epävirallisesti”, jo marraskuussa 1977, Piilolan koulun halkovarastossa. Epävirallisesti siksi, että Kivassahan ei ollut toiminnassa painonnostojaostoa. Alkuunpanijoina toiminnalle olivat Yrjö Ievanen, Vaito Kääriäinen ja Heikki Pitäjämäki.

No touhun virallisuus tai epävirallisuus ei hidastanut nostajien mielenkiintoa ja rehtori Rantosen annettua luvan jatkuvaan ”salin” käyttöön, innokkaat kolistelijat pitivät kerhon ensimmäiset kilpailut huhtikuun 19. päivänä anno domino 1978-mukana oli kaikkiaan 12 nostajaa.

Talven aikana oli höylänpölyn ja öljykatkun maustamaan kellarin hämyiseen ilmapiiriin puikahtanut 13-vuotias jolppi, joka pari vuotta myöhemmin nosti Kivalle ensimmäisen SM-mitalin. Poika oli nimeltään Antti Antikainen.

Viralliseksi nostelupuoli tuli, kun Kivan syyskokouksessa 1980 Kivaan perustettiin painonnostojaosto ja jaoston puheenjohtajaksi valittiin Heikki Pitäjämäki.

Neljäntenä kesäkuuta Antti Antikainen oli Kivan lippujen alla nostonut Tampereella alle 17-vuotiaiden SM-kisoissa Kuhmon Kivalle hopeisen SM-mitali sarjassa alle 90kg tuloksella 202,5kg-tällä kertaa kulta jäi 2,5 kg:n päähän. ”Kerholaisten” toisen SM-mitalin Kuhmoon nosti Raimo Martiskainen Lahdessa ikämiesten SM-kisoissa sarjassa alle 60 kg- mitalin väri oli kultainen.

Joulukuun 13. päivänä Kuhmon Kivan painonnostojaosto järjesti tuomarikoulutustilaisuuden, jossa kymmenen Kivan paino nostajaa suoritti III-luokan painonnoston tuomarikortin. Ensimmäiset viralliset painonnostokilpailut Kiva järjesti uudella kuntosalilla 27.12.1980. SVUL:n Kainuun piirin painonnosto olikin nukkunut jo lähes pari vuosikymmentä, mutta nyt Kivan pojat ryhtyivät kaunistelemaan vanhoja ennätyslukemia. Maaliskuussa 1981 Kivan Raimo Martiskainen nosti hopeaa Kauhajoen Pohjois-Suomen mestaruuskilpailuissa sarjassa alle 60 kg ja nuori Antti Antikainen oli sarjassa alle 90 kg kuudes. Martiskaisen kova kunto jatkui ja huhtikuun yleisen sarjan SM-kisoissa Porissa Ramppa nosti seitsemänneksi. Säännöllinen harjoittelu alkoi näkyä myös nuoren Antti Antikaisen nostoissa ja toukokuun 31 päivänä poikien SM-kisoissa Antti nosti Kivalle kultaisen SM-mitalin sarjassa alle 90 kg yhteistuloksella 230kg.

Seuraavan vuoden Pohjois-Suomen mestaruuskisoissa 6. päivänä maaliskuuta 1982 Ämmänsaarella Raimo Martiskainen oli alle 67,5 kg:n sarjassa neljäs ja Antti Antikainen SM-kultaa nuorten alle 90 kg:n sarjassa yhteistuloksella 230 kg.

Kivan Heikki Pitäjämäki nosti hopeaa sarjassa alle 100 kg ikämiesten SM-kisoissa Kajaanissa 16.10 Pitäjämäki nosti SM-hopeaa sarjassa alle 110 kg tuloksella 215 kg. Kiva SM-mitaliketju jatkui 1.10.1983 Lohjalla, jossa Kivan Raimo Martiskainen nosti ikämiesten SM-pronssia sarjassa alle 60 kg.

Kivan painonnostajat ovat temponeet 1981-1983 kaikkiaan 20 pm-mitalia ja ovat parannelleet pelukemina useita kymmeniä kertoja niin, että useimmat painonnoston piiriennätykset ovat kivalaisten nimissä. Tähän mennessä Kivan paras painonnostaja on ollut Raimo Martiskainen, jonka parhaalla tuloksella 205 kg sarjassa alle 60 kg olisi kuuden joukossa useina viimevuosinakin..

Kymmenen vuotta sitten nuoria lupauksia ovat sarjassa alle 56 kg 16-vuotias Hannu Ahtonen ja sarjassa alle 75kg samoin Kivan 16-vuotias Tapio Frantti. Kivan Painonnostojaoston kuntosalivuorot ovat ahkerasti käytössä ja tulevaisuutta suunnitellaan iloisissa merkeissä. Kiva pyrkii herättämään painonnostotoiminnan myös muissa Kainuun seuroissa ja painotamme myöskin voiman ja voimaharjoittelun merkitystä kaikissa urheilulajeissa niin naisilla kuin miehilläkin.

Levytankoa kuntoilumielessä voivat käyttää niin nuoret kuin iäkkäämmätkin huoletta tietävän ohjaajan valvonnassa ja kohtuu kiloja tankoon kasaamalla. Painonnostotoiminnassa mukana ovat

edellä mainittujen lisäksi olleet Hannu Haverinen, Juha Kilponen, Martti Haverinen, Mikko Siponen, Markku Tessler, Jorma Ahtonen, Jukka Pulkkinen, Martti Romppainen, Vesa Kyllönen, Marko Kyllönen, Petteri Haverinen, Mikko Mäntylä, Heikki Niittylä, Pasi Kyllönen ja Jari Piirainen.

Ampumahiihto

Ampumahiihto aloitettiin Kuhmossa reserviläisjärjestöissä vuonna 1973. Kun ampumahiihdossa aseiksi tuli pienoiskivääri, se loi edellytykset lajin ulottamiseen urheiluseuraankin ja Kivaan perustettiin ampumahiihtojaosto vuonna 1976.

Ensimmäisenä puheenjohtajana toimi Heimo Kärnä ja sihteerinä Keijo Hakkarainen.

Heti alusta alkaen ampumahiihto on saanut harrastajikseen nuoria poikia, jotka ovat myöhemmin nuorten sarjoissa ylittäneet mittaviin saavutuksiin. Vuonna 1980 saavutti Jari Kyllönen pronssimitalin alle 14-vuotiaiden sarjassa ja samassa sarjassa tuli myös viestijoukkueelle Jari Kyllönen, Vesa Hyytiäinen ja Juha Kilponen SM-pronssia.

Vuonna 1981 voitti edellä mainittu joukkue alle 16-vuotiaiden SM-kultaa.

Vuonna 1982 saavutti Kiva joukkueella Jari Kyllönen, Vesa Hyytiäinen ja Mika Kähkönen SM-pronssia alle 18-vuotiaiden sarjassa. Vuonna 1981 sijoittui Asko Kyllönen SM-hopealla 35-vuotiaiden sarjassa. Paras saavutus on Jari Kyllösen kultamitali ampumahiihdon SM-kilpailuista vuonna 1984. Ampumahiihtojaosto on aika pitkälti itse vastannut suorituspaikoista, ostanut mm. itselleen ampumataulut. Jaoston tavoitteena on nostaa Kiva ampumahiihdon kansainväliselle tasolle.

Menestysten ja kriisien vuodet

1980-luvulle tultaessa Kuhmon Kivan toiminta kehittyi uusien tuulien mukaan. Maaliskuussa 1980 Kiva osti sotainvalidien veljesliitolta Kelon. Näin alkoi taas ”liiketoimien” aika seuran historiassa. Liiketoimet veivät aktiivikivalaisilta runsaasti aikaa.

Urheilullisesti Kiva oli 1980-luvulle tultaessa Suomen kärkikaartissa hiihdossa ja yleisurheilussa. Kivan urheilijat saavuttivat peräti 9 SM-tason mitalia: neljä hopeaa ja viisi pronssia. Yleisurheilussa Matti Rusanen saavutti 440 metrillä SM-hopeaa ja 4x400 metrin viestijoukkue samoin hopeaa. Heikki Rusanen otti nuorten SM-kisoissa 400 metrillä hopeaa.

Kuvaavaa oli harjoitusolojen kehittyminen. Viestijoukkue Heikki, Matti ja Pekka Rusanen ja Risto Haverinen teki harjoitusmatkan Kreikkaan.

Menestystä ilmensi se, että piirinmestaruusmitaleita tuli Kivalle ”roppakaupalla”. Toiminta oli vilkasta kahdeksan jaoston ja 11 alajaostonvoimalla. SVUL:n juhlavuoden suurkisatapahtumaan osallistui lähes sadan kuhmolaisnuoren joukkue.

Hyvin alkanut 1980-luku jatkui upeasti. Seuraluokittelussa Kivan hiihtäjät nousivat terävimmälle huipulle. Ykköseksi sijoittuneelle Mikkelin Hiihtäjille Kiva hävisi muutaman pisteen.

Yleisurheilu ja ampumahiihto nousi voimakkaasti. Jääkiekossa Kiva säilytti asemansa. Merkillepantavaa oli nuorten voimakas esiinmarssi.

Edelleen menestystä

Vuoden 1981 merkkitahtumiin kuului 35. maakuntaviestin järjestäminen Pajakanniskassa. Hiihtojuhlaa oli seuraamassa lähes 5000 henkilöä. Yleisurheilijoiden menestyksen myötä Kuhmoon saatiin uusi nykyaikainen yleisurheilukenttä. Avajaiskisoissa katsomoon ahtautui parituhatta yleisurheilun ystävää.

Vuosi 1982 täydensi jatkuvaa menestystä. Kiva ylsi hiihdin SM-viesteissä hopealle. Kun myös 4x400 metrin joukkue otti SM-hopeaa tuli menestystä laajalla rintamalla. Menestystä täydensi Mikko Kovalaisen SM-kulta kolmiloikassa ja hopea pituushypyssä. Ampumahiihdossa pojat tähtäsivät SM-kultaa ja pronssia. Myös painonnostossa Kiva pysyi SM-mitalikannassa Heikki Pitäjämäen nostaessa ikämiehissä hopeaa.

Kivan jääkiekkjoukkue oli ainoana II-divisioonan joukkueena luonnonjäällä kotiottelunsa pelaava ja harjoitteleva joukkue. Siitä huolimatta Kiva säilytti sarjapaikkansa. Pasi Kyllönen valittiin poikien Suomen maajoukkueeseen!

Myös pesäpalloilijat pelasivat virkeästi. Kiva sijoittui maakuntasarjan koillislohkossa neljänneksi. Täydellä syyllä puheenjohtaja Väinö Kärnä kiittelikin vuoden päätyttyä urheilijoita, toimihenkilöitä ja tukijoita ansiokkaasta työstä.

Kivan 50-vuotisjuhlavuonna 1984 kiitoksiin oli vielä enemmän aihetta. Kiva voitti Suomenmestaruuden 4x400 metrin viestissä joukkueella Pekka, Heikki ja Matti Rusanen ja Risto Heikkinen.

Matti Rusanen voitti myös henkilökohtaisen SM-kultamitalin 440 metrillä, hänet valittiin edustamaan Suomea Helsingissä järjestettyihin ensimmäisiin yleisurheilun MM-kisoihin.

25.3 järjestetyssä 50-vuotisjuhlassa vihittiin Kivan lippu ja se otettiin käyttöön. Juhla keräsi kivalaisia Kontion koululle runsaat 500.

Juhlavuonna Kivan johto käynnisti KT- suunnitelman vuosille 1985-88. Sen tavoitteeksi asetettiin talouden, hallinnon, valmennuksen, sekä kilpailu- ja nuorisotyön kehittäminen.

Urheilullisesti juhluvuosi taantui edellisvuosien huipputasolta. Onneksi nuoret ylsivät kuitenkin SM-mitaleille, kun ampumahiihdossa Jari Kyllönen voitti SM-kultaa ja Tuula Pappila puolestaan nousi SM-mitalien jaossa hopealle. Myös Mikko Kovalainen jatkoi menestyksellisesti uraansa ottamalla pituushypyssä SM-hopeaa.

Toimintakaudella 1985-1986 ampumahiihtäjät jatkoivat SM-mitalisarjaansa. Asko Kähkönen hiihti ja ampui yli 40-vuotiaiden sarjassa pika-ampumahiihdon kultamitalille. Alle 20-vuotiaiden viestijoukkue oli SM-ampumahiihtoviestissä viides.

Kivan lippu hulmusikin edelleen painonnostajien toimesta. Nuorten PM-kilpailuissa Tanskassa Petri Kilponen nosti kultaa sarjassa alle 60-kiloa. PM-kisajoukkueen valmentajana toimi Heikki Pitäjämäki. Petri jatkoi hyviä esityksiään Suomi-Ruotsi-maaottelussa nostamalla sarjavoiton. SM-mitaleita Kuhmoon nostivat alle 17-vuotiaiden kisoissa Toni Lappalainen ja miesten kisoissa Petri Kilponen. Jääkiekkoilijoiden osalta vuosi oli murheellinen. Tekojääradan puuttuminen pudotti Kivan II-divisioonasta, missä joukkue muutoin olisi säilyttänyt sarjapaikkansa. Heimo Piiraisen valmentama joukkue sai jälleen todeta, että tekojääradan puuttuminen varsinkin sarjakauden alussa antoi liikaa etumatkaa muille joukkueille. Siitä huolimatta 7. sija olisi turvannut sarjapaikan säilyttämisen. Yleisurheilussa 1985 useita urheilijoita osallistui SM-kisoihin. mutta aiemmin niin maukkaat SM-mitalit jäivät nyt haaveeksi.

Murheet alkavat

Toimintavuosi 1987 oli Kivan seuratoiminnalle murheellinen. Toiveikkaasti käynnistetty liiketoiminta koki kovia. Kivan bingotoiminta ei täyttänyt odotuksia. Niinpä seura joutui lopettamaan sen ja luopumaan myös toiminnanjohtajasta.

Valopilkkuna on nähtävä Kivan nuorten runsas osallistuminen Kainuun Suurkisoihin Kajaanissa. Kuhmon Kivasta tähän tapahtumaan osallistui 92 nuorta Pentti Lyytisen johdolla.

Myös painonnostojaosto piti edelleen Kivan lippua korkealla. Miesten SM-kisoissa Tampereella Petri Kilponen nosti sarjassa alle 60 kg SM-hopeaa tempauksessa ja työnnössä. Myös yhteistuloksellaan hän saavutti hopeamitalin.

Alle 17-vuotiaiden poikien SM-kilpailut järjestettiin Kuhmossa. Oman seuran Toni Lappalainen nosti kultaa alle 44-kilon sarjassa. Myös Kotkassa kilpaillut Petri Kilponen otti SM-kultaa alle 20-vuotiaiden SM-kilpailuista. Petrin työntötulos 135,5 oli uusi nuorten PE-tulos. Samoissa kisoissa Toni Lappalainen nappasi SM-pronssia. Joukkuekilpailussa Kuhmon Kiva sijoittui SM-pronssille.

Yleisurheilussa menestys oli nuorten ja ikämiesten harteilla. Yli 70-vuotiaiden sarjassa Mauno Hyvärinen voitti SM-kultaa 5000 metrillä.

Ampumahiihdossa menestys ei ollut paras mahdollinen. Kainuun piirin mestaruuksia saatiin kuitenkin useita ja Vesa Hyytiäinen voitti rajavartiolaitoksen mestaruuden varusmiesten sarjassa.

Ampumahiihdon maakuntaviestit ampumahiihtojaosto järjesti erikoisluvalla Kalevala hiihtokeskuksessa.

Hiihtäjät saavuttivat menestystä nuorten ja veteraanien sarjoista. Jouko Kinnunen oli Hopeasompakisassa kolmas ja Eero Väisänen sijoittui 35-vuotiaiden sarjassa toiseksi.

Vihdoin tekojäärata

Jääkiekkoilijoille toimintavuosi 1987 oli historiallinen. Kuhmoon saatiin pitkällisen odotuksen jälkeen tekojäärata. Se loi toiveita lajin kehitykselle. Varsinkin kun I-joukkue voitti III-divisioonassa lohkonsa ja pääsi nousukamppailuihin. Valitettavasti menestys ei ollut karsinnassa odotettu ja Kiva jäi III-divisioonaan.

Lentopalloissa Kivan kausi oli historian menestyksekkäin. Miesten I-joukkue nousi III-sarjaan. Lisäksi Edustusjoukkue voitti Kostamuksen maljan ystävyyskaupungissa käydyssä turnauksessa. II-joukkue sijoittui V-sarjassa toiseksi. D-pojat ja ikämiehet voittivat piirinmestaruuden. D-pojat täydensivät menestyksensä voittamalla Kainuun suurkisoissa oman sarjansa.

Pesäpalloilijat pelasivat kauden 1987 edelleen maakuntasarjassa. Miesten joukkue sijoittui koillislohkossa kymmenen joukkueen sarjassa seitsemänneksi. Pesäpallossa junioritoiminta oli vilkasta. C-pojat hätyyttelivät piirin parhaimmista sijoittuen lopulta pronssille. Martti Kankaanpään valmentamat D-pojat voittivat piirinmestaruuden, joka oli tälle joukkueelle jo kolmas. Tämä voitokas joukkue osallistui myös Jyväskylässä pidetyille suurleirille. E-juniorit sijoituivat piirinmestaruussarjassa pronssille.

Painonnoston ja uinnin varaan

Vuonna 1988 Kivan menestys nojasi entistä enemmän painonnostajien vankkoihin hartioihin. Nuoret kivalaiset painonnostajat menestyivät erinomaisesti. Miesten SM-kilpailuissa Petri Kilponen nosti SM-hopeaa alle 60 kiloisten työnnössä. Tulos 137,5 kg oli samalla uusi nuorten Pohjoismaiden ennätys.

Huima menestys oli Petri Kilposen Ateenasta Kreikasta tuomat EM-pronssimitalit, kun hän nuorten EM-kisoissa 24. toukokuuta 1988 alle 60 kg:n sarjassa tempasi 105 kg ja saavutti yhteistuloksen 232,5 kg. Tuloksena oli kaksi pronssi-mitalia. Menestyksen myötä Petri edusti Suomea myös MM-kisoissa sijoittuen siellä kahdeksanneksi. Nuorten PM-kisoista Petrillä oli tuomisina kaksi PM-hopeaa.

Toni Lappalainen työnsi 58-kiloisissa SM-pronssille. Samoin hän sai pronssia myös yhteistuloksessa miesten sarjassa, vaikka ikää oli kertynyt vasta 14 vuotta.

Nuorten alle 23-vuotiaiden ja 17-vuotiaiden SM-kisoissa Toni Lappalainen nosti omassa painoluokassaan SM-kultamitalit.

Myös Petri Kilponen saavutti alle 20-vuotiaiden kisoissa SM-kultaa alle 60 kg:n sarjassa. Yhteistulos 250 kg oli uusi nuorten PE, samoin tempaustulos 112,5 kg oli uusi Pohjolan ennätys. Joukkuekilpailussa Petri ja Toni saavuttivat SM-hopeaa.

Ikämiesten sarjassa Heikki Pitäjämäki otti omassa ikäluokassaan 40-44 vuotiaat SM-pronssia yhteistuloksella 200 kg.

Hiihtäjien menestys ei yltänyt 1988 lähellekään parhaita päiviä. Myös ampumahiihdossa rakennettiin pohjaa tuleville vuosille.

Yleisurheiluajaostossa pidettiin yllä piiritason toimintaa. Kilpailuja järjestettiin runsaasti. Maastojuoksut ja kunniakierros toukokuussa, Kalevala-maraton, jonka kilpailijamäärä oli pettymys. Atomi-viesti, Hippo-kisat, maapallokisat ja koululaisten maastokisat löytyvät piiriottelun Lappi-Länsi-Pohja-Kainuu kanssa kilpailukalenterista.

Uinnissa alkoi sen sijaan nousu. Masters-ikäluokassa Eero Polvinen ja Olli Lehtinen aloittivat menestyksen kauhomisen yhteensä neljällä SM-pronssilla. Eerolle mitaleita kertyi kolme ja Ollille Yksi. Eero Polvinen alitti ensimmäisenä kuuhmolaisuimarina minuutin rajan 100 metrin vapaauintissa.

Jääkiekossa E-juniorit voittivat luonnonjäällä alue V:n mestaruuden. I-joukkue pelasi III-divisioonaa, jossa se sijoittui kolmanneksi.

Koripalloilijat osallistuivat entiseen malliin miesten joukkueella maakuntasarjaan.

Myös pesäpalloilijat pelasivat edelleen maakuntasarjassa.

Kivan lentopalloilijoille vuosi oli menestyksenkäs. Miesten I-joukkue säilytti III-sarjapaikkansa. Lisäksi joukkue voitti toistamiseen Kostamusmaljan. II-joukkue sijoittui V-sarjassa keskivaiheille ja ikämiehet voittivat piirinmestaruuden.

Hullu vuosi 1989

Vuoden 1990 puheenjohtajan Jaakko Mönkkösen sanoilla kuvailtuna Reijo Vornasen johtava toimintavuosi 1989 tullaan muistamaan Kuhmon Kivan historiassa ”hulluna vuotena”.

Alkukaudesta seuran kilpailumenestys oli erinomainen. Urheilijat saavuttivat useissa lajeissa SM-mitaleita ja menestyivät kansainvälisissäkin kilpailuissa.

Loppukaudesta Kivan konseptit sekosivat ja seura hajosi. Ampumahiihtäjät ja hiihtäjät luistelivat omalle ladulleen repivien kokousten jälkeen. Kivan komeat hiihdon perinteet jäivät, mutta tulevaisuus oli tältä osin menetetty. Valitettavan monen aktiivisen vanhan kivalaisen siteet seuraan katkesivat.

Kuhmon Kiva oli urheiluseurana toiminnallisesti taitekohdassa.

Ampumahiihtojaoston toiminta loppui syyskokouksessa marraskuun 30. päivänä ja hiihtojaoston toiminta yleisen kokouksen päätöksellä 22.9.1989. Näin kertovat toimintakertomuksen sivut korutonta kieltään. Lopettamishelkellä ampumahiihtojaoston puheenjohtajana toimi Heimo Kärnä ja hiihtojaoston puheenjohtajana Oiva Korhonen.

Ampumahiihtojaosto ei toimintavuoden aikana saavuttanut erityistä menestystä. Hiihdossa Jouko Kinnunen ja Eero Väisänen sen sijaan voittivat SM-kultaa. Eeron mitalitili kasvoi myös SM-hopealla ja pojat voittivat ilahduttavasti SM-kisoissa viestipronssia 16-vuotiaiden sarjassa

Jääkiekkoilijat pelasivat entiseen malliin III-divisioonassa ja nuoret edustivat Kivaa aluesarjoissa. Koripallojaosto sai jalkeille joukkueen Terveisiin Ympyröihin ja Koululiikuntaliiton turnauksen Ouluun

Lentopalloilijat säilyttivät sarjapaikkansa hyvien pelienjälkeen III-sarjassa, mutta taloudelliset olosuhteet pakottivat luopumaan sarjapaikasta. Myös pesäpalloilijat kärsivät kovia, kun miehet eivät enää kyenneet osallistumaan maakuntasarjaan. Näin toiminta hiipui nuorisokäluokat käsittäväksi.

Yleisurheilussa oli valopilkkuna Lea Mansikkamäen halli SM sekä kuudes tila 20-vuotiaiden naisten 100 metrillä. Piirinmestaruuksia Kiva voitti 42, hopeaa 26 pronssia 25 mitalia.

Järjestöllisesti murheellisen vuoden kilpailullisena pelastajana oli omaleimaisesti ja -toimisesti Heikki Pitäjämäen vetämä painonnostojaosto. Heikin valmennuksessa Toni Lappalainen, Petri Kilponen ja Tapio Frantti voittivat yhteensä kymmenen SM-mitalia, joista kolme kultamitalia, yksi hopeamitali ja kuusi pronssimitalia.

Eero Polvinen jatkoi edellisenä vuonna aloittamaansa SM-mitalisarjaa voittamalla SM-pronssia.

Painonnostajat jatkoivat 1990 vakuuttavaa toimintaansa. Miesten Pohjoismaiden mestaruuskisoissa Tampereella Petri Kilponen voitti 67,5 kiloisten sarjassa PM-kultaa yhteistuloksella 272,5 kg. Myös nuorten PM-kisat menivät hyvin kun Toni Lappalainen nosti PM-kultaa Tanskassa Näsvedissä yhteistuloksella 207,5 sarjassa 17-vuotiaat.

Petri Kilponen voitti kotikisoissa Kuhmossa miesten SM-kilpailuissa 67,5 kiloisten sarjassa hopeaa tempauksessa ja työnnössä, sekä yhteiskilpailussa. Toni Lappalainen ylsi puolestaan 56 kg:n sarjassa pronssille tempauksessa, työnnössä ja yhteistuloksessa. Voimanoston alle 23-vuotiaiden SM-kisoissa Raahessa Tapio Frantti onnistui omassa sarjassaan 90 kg erinomaisesti. Hän nosti SM-kultaa penkkipunnerruksessa, maasta vedossa ja yhteistuloksessa.

Petri Kilponen puolestaan hallitsi 23-vuotiaiden ikäluokassa omaa sarjaansa 67,5 kg ja otti SM-kultamitalin yhteistuloksellaan 260 kg ja tempauksessa.

Uimareiden vauhti pysyi edelleen 1990 hyvänä. Eero Polvinen saavutti SM-uinneissa kaksi kultamitalia ja kaksi hopeamitalia ja yhden pronssin. Piirinmestaruusuinteihin osallistui 7 uimaria ja he voittivat yhteensä kymmenen kultamitalia.

Kasvun siemeniä

Vuosi 1991 jatkui edelleen painonnostajien ja uimareiden merkeissä. Nyt parhaasta menestyksestä vastasi Toni Lappalainen, joka sijoittui nuorten Pohjoismaiden mestaruuskilpailuissa Olofströmissä Ruotsissa pronssille yhteistuloksella 217,5kg sarjassa 67,5 kg. Hän otti myös nuorten alle 20-vuotiaiden SM-kultaa Lahden SM-nostoista samalla tuloksella.

Menestyneiden kuhmolaisnostajien joukkoon nousi tällä kaudella 1994 Marko Kähkönen, joka 17-vuotiaiden SM-kilpailuissa Tampereella sijoittui sarjassaan 82,5kg pronssille yhteistuloksella 182,5. Molemmat nuoret menestyivät hyvin myös ammattikoululaisten SM-kilpailuissa ja Pohjois-Suomen mestaruuskilpailuissa.

Jäähalli-lopultakin

Jääkiekkoilijoille vuosi 1991 oli historiallinen kun Kuhmoon saatiin lopultakin jäähalli. Ensimmäisen kerran Kuhmossa päästiin jälle jo syyskuun lopulla kun se normaalisti oli tapahtunut loka-marraskuussa. Jäähalli olikin heti valmistumisensa jälkeen Kivan jääkiekkoilijoiden ja muiden jääurheilun harrastajien ahkerassa käytössä. Suorituspaikkoja ei oltu rakennettu tyhjän pantiksi.

Jääkiekkoilijoiden I-joukkue pelasi entiseen malliin III-divisioonassa ja nuorten joukkueet pelasivat aluesarjoissa.

Vuosi 1991 oli Kivan pesäpalloilussa uudelleenkäynnistämisen vuosi. Alle 15-vuotiaiden eri ikäluokkien joukkueisiin lähti mukaan 87 poikaa ja 46 tyttöä. Suuren harrastajamäärän vuoksi pesäpallo jaosto keskittyi vetäjä- ja valmentajakoulutukseen.

Toiminnan uudelleenkäynnistämisestä huolimatta Kivan F- j D-pojat sijoituivat piirisarjassa pronssimitalille. Risto Piirainen saavutti F-poikien tekniikkakilpailussa kultamitalin.

Henkilökohtaisissa lajeissa Kivan parhaat saavutukset tulivat 1992 jälleen painonnostossa ja uinnissa. Painonnostossa oli Toni Lappalainen edelleen Kivan ehdoton ykkösnostaja. Hän voitti 20-vuotiaiden ikäluokassa SM-kultaa sarjassa alle 67,5 kg. Pohjoismaiden mestaruuskilpailuista Tonilla oli tuomisina PM-hopeaa.

Menestystä täydensi Niko Kähkönen sijoittumalla 17-vuotiaiden sarjassa SM-pronssille alle 44-kiloisten sarjassa. Suomen painonnostoliitossa Kiva sijoittui A-sarjassa kuudenneksi.

Uintijaosto sai Eero Polvisen ja Olli Lehtisen hyvällä esimerkillä lajin harrastusta merkittävästi laajemmaksi toimintavuoden aikana. Uintijaoston jäsenmäärä nousi 54:ään, joista 46 uimareita. Jaostolla oli toimintavuonna 1992 viisi valmennusryhmää, joita valmensivat Eero Polvinen, Ari Laukkanen, Krista Sjöholm, Rami Kovalainen ja Valteri Heikkinen.

Nuorten SM-uintikilpailuihin osallistuivat Toni Piirainen (7. ja 10. sija), sekä Jukka Kyllönen (19. sija).

Masters-uinneista Kuhmoon tuli perinteiseen tapaan SM-mitaleita. Tällä kertaa Eero Polvinen voitti uinneista kaksi hopeaa ja yhden pronssin.

Yleisurheilun nuoriin lupauksiin nousi Tuomas Immonen, joka valittiin nuorena lahjakkuutena maajoukkuevalmennettaviin.

Jääkiekkoilijoille vuosi 1992 oli ennätysellisen vilkas. Vuoden aikana pelattiin uudessa jäähallissa ennätysmäärä otteluita. Lisäksi jääkiekkojaosto järjesti useita turnauksia ja tilaisuuksia.

Laajan ja tasokkaan nuorisotoiminnan ansiosta Kuhmon Kivan jääkiekkojaosto palkittiin ensimmäisenä jääkiekkoyhteisönä Nuori Suomi –projektin Sinetti-seurapalkinnolla. Tunnustus toi Kivan jääkiekkoilijoille ja koko seuralle erittäin positiivista julkisuutta sekä paremmat edellytykset jatkaa juniorityötä.

Hyvin pelannut I-joukkue asetti tavoitteekseen seuraavalle kaudelle nousun II-divisioonaan. Jääkiekkoilun pr-tilaisuutena Kivan jääkiekkojaosto järjesti Kuhmossa kansainvälisen jääkiekko-ottelun, jossa vastustajana vieraili neuvostotähtien joukkue Vjatseslav Starsinovin ja Aleksander Matsevin johdolla.

Jääkiekkojaoston toimintaan osallistui aktiivinen vetäjäjoukko Jaakko Kyllönen toimi jaoston puheenjohtajana ja sihteerinä Esa Malinen. Lisäksi aikaansaapaan jaostoon kuului Heikki Aho, Erkki Ahtonen, Jussi Eskelinen, Seppo Heikkinen, Olli Juntunen, Juho Kampman, Ilkka Kurkela, Seppo Kyllönen, Kalle Kähkönen, Timo Kähkönen, Veikko Kähkönen, Ilmari Mansikkamäki, Antti Mäkinen, Erkki Niittula, Arto Pulkkinen, Raimo Rytönen ja Jussi Tervonen. Kaikki vuosikautia jääkiekon eteen työtä tehneitä lajin ystäviä.

Lentopallon piirissä jatkui positiivinen kehitys. Lentopalloliiton pisteytyksessä Kiva oli noussut Jorma Vähäkuopuksen johdolla jo 28. sijalle.

Kilpailutoiminnassa Kivalla oli 7 juniorijoukkuetta sekä IV-sarjassa pelaava miesten joukkue sekä SM-sarjaan osallistuva M-35-vuotiaiden joukkue., joka sijoittui sarjassaan kolmanneksi. Nuorista nousi Mika Vähäkuopus pelaamaan C-poikien maajoukkueleiritykseen.

Kauden päättyessä lentopallotoimintaan osallistui 117 lajin harrastajaa.

Miesten koripallojoukkue osallistui Mikko Kuulan ja Pertti Lyytisen johdolla edelleen maakuntasarjaan. Nuori joukkue haki sarjaan tuntumaa ja sijoittui Kainuun lohossa kahdeksanneksi.

Pesäpallo eteni 1992 Kuhmossa reippaassa hengessä. Harrastajamäärä nousi lähelle 200. Lajia vei eteenpäin myös Martti Huuskon johdolla kesäkuun alussa järjestetty pesäpallon Kainuun piirileiri, johon osallistui lähes 300 nuorta pesäpallotyttöä ja -poikaa. Leirin järjestelyin osallistui vahvalla panoksella koko jaosto, johon kuuluivat puheenjohtaja Martti Huuskon lisäksi Ismo Kyllönen, siht., Hannu Hyvönen, Erkki Oikarinen, Erkki Pulkkinen ja Mervi Karppinen. Lisäksi on mainittava Veli-Pekka Honkimäen, Martti Kankaanpään, Sirpa Kankaanpään, Pauli Kähkösen ja erityisesti nuorten työpanos näissä järjestelyissä.

Kehitys jatkuu

Vuonna 1993 uudistumisvaiheeseen päässyt Kuhmon Kiva kehittyi lähes kaikkien lajien piirissä. 60 vuotis-uhlavuoteen valmistauduttaessa Kiva järjesti myös kaikille kuhmolaisille kuntokisan, jossa kirjattiin peräti 13.210 kuntopistettä.. Kiva oli mukana myös Lions klubien järjestämässä SightFirst kampanjaan liittyvässä maaottelumarssissa. Jääkiekossa Kivan lipun alla pelasi ja harjoitteli 12 joukkuetta.

Juniorijoukkueet osallistuivat entiseen tapaan Suomen Jääkiekkoliiton Pohjoisen alueenjäähallisarjoihin. Yksi joukkue osallistui lisäksi ylia alueen sarjaan, jossa pelimatkat ulottuivat Vaasaan, Jyväskylää ja Rovaniemelle.

Edustus- ja seniorijoukkueiden lisäksi toiminnassa oli tyttöjoukkue.

Lentopallojaosto toimi 1993 edelleen periaatteella: jaosten tehtävänä on turvata ja kehittää lajin harrastusmahdollisuuksia Kuhmossa. Pääpaino oli nuorisotoiminnassa ja kuntolentiksessä.

Kivalla oli lentopallossa 6 juniorijoukkuetta. F-pojat voittivat Pohjois-Suomen mestaruuden Kuhmossa käydyssä turnauksessa.

Myös pesäpallossa Kuhmon Kivan joukkueet menestyivät erinomaisesti. Hyvän valmentajakoulutuksen ja aktiivisten vetäjien ansiosta nuori naisten joukkue säilytti maakuntasarjapaikkansa Veli-Pekka Honkimäen valmentamana ja johtamana. Juha Salon ja Martti Kankaanpään työn tuloksena miehet nousivat piirinsarjasta maakuntasarjaan.

Ehdottomasti positiivisimpiin saavutuksiin on kuitenkin kirjattava nuorten saavutukset. Elina Oikarisen johtama D-tyttöjen joukkue yllätti muut kainuulaisjoukkueet ja pääsi valtakunnalliselle leirille Poriin. Myös E-poikien joukkue Hannu Hyvösen johdolla pääsi valtakunnalliselle leirille pelaamaan ikäluokkansa mestaruuksista. Molemmat joukkueet kuuluivat ikäluokkassaan 15 parhaan joukkueen joukkoon. Piirinmestaruuden toi kivalle vuosien tauon jälkeen E-tyttöjen joukkue Niina Karppisen ja Marika Kilpeläisen johdolla.

Yksilölajeista vaahtopäänä kehittyi uinti. Laji sai paljon uusia harrastajia. Kuvaavaa uinnin kehitykselle on, että piirinmestaruuskisoihin osallistui 30 hengen joukkue. Piirinmestaruuden toi Kuhmoon Walter Sundman, Ari Komulainen, Olli Lehtinen ja Eero Polvinen. Tuleviin lupauksiin kuuluu Petra Sundman, Päivi Haverinen ja Marjukka Pulkkinen.

SM-tasoa lähenee kovaa vauhtia nuori Toni Piirainen. Ikämiehissä SM-uinneissa Olli Lehtinen voitti yhden kultamitalin, yhden hopeamitalin ja yhden pronssimitalin. Eero Polvisen mitalisaalis oli tällä kertaa koksi hopeaa ja kaksi pronssia .

Yleisurheilussa yksinäinen huippu oli 1500 ja 3000 metrin ikäluokkansa lahjakkaimpiin juoksijoihin kuulunut Tuomas Immonen, joka kärsi kauden aikana urheiluvammoista.

Viime vuodet Kivan menestyksekkäimmän lajin painonnoston tulokset jäivät 1993 aikaisempaa laihemmaksi. Vuoden parhaat saavutukset olivat poikien 17-vuotiaiden SM-kisojen neljäs ja viides sija. Koululaisten SM-kisoista Kivan nuoret toivat kaksi pronssimitalia, sekä kaksi neljättä sijaa.

Mitaleita jaettiin sen sijaan Kuhmossa runsaasti kun Kiva isännöi 20- ja 23-vuotiaiden SM-kilpailut syyskuussa. Jaosta johti edelleen Heikki Pitäjämäki.

Kuhmon Kivan jäsenmäärä oli juhlavuodelle 1994 käännyttäessä lähes 1200.